

Lutherrózsa

A Tatai Evangélikus Egyházközség lapja

1999. Bőjt

Alapítva 1992. Adventjében. Kapják a Tatai Evangélikus Gyülekezet tagjai, Tata vonzáskörzetének evangélikussága, valamint kísérleti jelleggel a Fejér-Komáromi Evangélikus Egyházmegye gyülekezei.

D. Szebik Imre püspök 60 éves

**Szeretettel köszöntjük
az Északi Evangélikus
Egyházkerület püspökét,
D. Szebik Imrét
60. születésnapján!**

1999. január 28-án a Fejér-Komáromi Evangélikus Egyházmegye LMK-ülésére az Északi Egyházkerület püspöki hivatalában került sor. Az igehirdetéssel és előadással szolgáló Püspök urat közelgő születésnapja alkalmából az egyházmegye lelkészei és a Lutherrózsa olvasói nevében Labossa Lajos esperes úr köszöntötte.

Krisztus Egyháza a harmadik évezred kapujában

**D. Szebik Imre püspök 60. születésnapján,
február 9-én elhangzott ünnepi igehirdetés
5 Móz 8,2 alapján: „Emlékezzél meg az
egész útról amelyen hordozott téged az Úr!”.**

Ünnepelő Gyülekezet! Szolgatársak! Munkatársak!
Testvérek a Jézus Krisztusban!

Változatosan rohanó életünk útján néhány percre szabad megállanunk azért, hogy ünnepeljünk, hogy megosszuk örömünket. Közelebről, hogy szeretetünkkel és jókívánásainkkal köszöntsük *Szebik Imre* püspökünket, szolgáló munkatársunkat az Úrban, akinek életútján ez a mai nap mindenképpen határkövet jelent.

Ünnepelésünkben mindenek előtt emlékezzünk és nagy hálával gondoljunk Mindenható Istenünkre, Mennyei Atyánkra, aki gondviselő és ajándékozó szeretetével hordoz bennünket születésünktől fogva.

Sohasem tudok szabadulni attól, hogy ilyen alkalmakor is, ne nézzem meg előre a sokak által naponta kézbevetett bibliaolvasó Útmutónkat. (Ezt a gyakorlatot egyébként *Túróczy Zoltán*tól hallottam és láttam, aki csak tehette, mindig ragaszkodott az adott nap üzenetéhez.) Itt pedig ma arról van szó, hogy Isten a reménytelen helyzetben utat készített népének, egyengetve ezzel jövőjének útját.

Az egyház pusztai vándorútja nem egyenes

A pusztai vándorlást, az egyház útja előképének szoktuk tekinteni. Tudjuk, hogy az egyház pusztai vándorútja nem egyenes és nem sima betonút... Különböző korokban mások és mások a kísértések, a gondok, az útvesztők, a csapdák.

Napjainkban új útszakaszon visszacapott és egészen új lehetőségeket adott elénkbe az Egyház Úra. Az elmúlt évtizedekben – hadd használjam e képet – »leengedték a „halastó” vizét«, ami azt jelentette, hogy egyre szűkült a „halak” mozgásteret. Olyannyira, hogy már beszorultak egy mélyedésben lévő szűk helyre... Nem maradt más, csak a templom zártsága. Most néhány év óta újra telítődik a „tó”. Kérdés: Fel- és ki tudjuk-e használni ezt? Mennyire tudunk

D. Szabik Imre püspök a lelkészi munkaközösség résztvevőinek úrvacsorát oszt.

megfelelni a kihívásoknak? Tudunk-e hiteles válaszokat adni a bennünket érő, a nekünk címzett kérdésekre?

Új szakasz a vándorúton – a globalizáció kihívása

A templom falai közül kilépve, újfajta kísértésekkel találjuk szembe magunkat. Meglehetősen kaotikus népünk állapota, külsőleg és belsőleg egyaránt. Ez jól ismert.

Nagy kísértés, amit a globalizáció fogalma jelent. Felelősséggel gondolkodó közgazdászok is felfigyeltek ennek veszélyeire. A napokban került kezembe három érdekes könyv: D.E. Korten: „A tőkéstársaságok világuralma” és Martin és Schumann, két újságíró könyve: „A globalizáció csapdája” valamint a magyar László Ervin: „Döntés előtt” c. könyve. A monetáris, mammon-uralta világot, a gazdasági rendszert helyezik górcső alá és – ha így megy tovább, írják – beláthatatlan veszélyekkel kell szembenéznünk. Többek között a szociális egyenlőtlenségekre is felhívják a figyelmet, melyek egyre mélyülnek. Az egész folyamat befolyásolja az ember gondolkodásmódját is; s itt már mi is egészen közelről érintettek vagyunk. Ha még ehhez hozzáveszem, amit a minap a Magyar Nemzetben olvastam: „Nemzeti kultúra és erény az evolúció sodrában” c. cikkben, amiben a cikk szerzője a „Hivatás és hitvallás” c. könyvet mutatja be (íjf. Fasang Árpád és Fodor András szerkesztésében) és többek között idéz Konrád Lorenz „Embervoltunk hanyatlása” c. könyvéből ilyen mondatokat: „a kulturális fejlődés feltétele hasonlóan a genetikai törzsféjlődéshez, – a különböző kultúrák közötti kölcsönhatás és verseny vezethet az előremutató, kreatív fejlődéshez. Félő, hogy a

világon ma uralkodó technokrata rendszer és liberális internacionalizmus, párosulva a kommunikáció, a média és a közlekedés rendkívül hatékonyra válásával – a kultúra globalizációjához, a kultúrák közötti különbségek teljes eltűnéséhez vezet. További súlyos probléma a kulturális evolúció túlzott gyorsasága, minek következtében az egymást követő generációk egyre különbözővé és idegenebbekké válnak az őket megelőzőektől, míg az azonos generációhoz tartozó emberek az egész földkerekségen egyre hasonlóbbá lesznek. A fiatalok morális értékrendje, szokásai, öltözködése a civilizált világ különböző pontjain ma már jobban hasonlít egymáshoz, mint egy adott kultúrában a fiatalok értékrendje és szokásai szüleikéhez. (Gondoljunk a fiatalok körében legnépszerűbb zenei stílusokra, a filmekre, farmernadrágokra, a hamburgerre vagy a Coca-Colára” – és mindarra még, ami ma körülvesz minket szűkebb hazánkban!

Hát ilyen közegbe léptünk ki a templom falai közül és kell vándorolnunk mint Isten népének!? Lehetséges? Nem félelmetes? Van itt jövője az egyháznak? Nem reménytelen a helyzet?

Az egyháznak van perspektívája

Örömmel olvastam a bajor testvéregyházunkról szóló tudósításban Loewenich püspök előszavában a lakonikus rövidségű, határozott mondatot: „Az egyháznak van perspektívája!” Hitvallás ez arról, hogy az egyháznak van jövője a következő évezredben, míg Krisztus vissza nem jön, hogy utunkat célhoz juttassa.

Rendezni kell nekünk is elképzeléseinket. Prioritásban kell nekünk is részesíteni tanúságtételt, martyriát, vagyis szeretnénk hitünket a jövőben is megvallani a nyilvánosság előtt is, az evangéliumot mai módon megszólaltatni szószerkeinken és iskoláinkban a felnövekvő nemzedék előtt kíváltképpen, intézményeinkben és mindenhol, ahol szóhoz jutunk, ha kell alkalmas és alkalmatlan időkben.

A liturgiát, hogy az emberek Istennel találkozzanak olyan megbízható formák

Túrmezei Erzsébet

Csodákra emlékezni jó

Határkőnél hittel megállni, határköveknél visszanézni, hálás szívvel múltat idézni: csodákra emlékezni jó!

Meglátni, hogy minden utunkat hű és hatalmas kéz vezette, javunkra szolgált minden tette: csodákra emlékezni jó!

Látni, hogy át viharon, vészen hű Mesterünk hogyan segített, éjekre fényt hogyan derített: csodákra emlékezni jó!

Határköveknél hálát adni, és hallelujás köszönetben méregetni, mi mérhetetlen: csodákra emlékezni jó!

Messzi évekre visszanézni, és számbavenni ezer áldást, erőt kegyelmet, megbocsátást: csodákra emlékezni jó!

Hallelujás hálaadással leborulni egy határköre, s elindulni hittel előre, amerre hív az égi szó.

(Elhangzott köszöntésképpen február 9-én)

között, ahol otthon érezhetik magukat, békességet és nyugalmat találnak. A koinoniát vagyis egyházunk istentiszteleti fókusszal legyen az a hely, ahol gyerekek és fiatalok, asszonyok és férfiak – akárhonnan jönnek is – közösségre leljenek és így egymást erősíthesék. Ne publikum, hanem kommunióvá legyenek a templom padjaiban ülők. És tartsuk továbbra is egyre fontosabbnak a diakóniát, a szeretetszolgálatot, vagyis, hogy embereket Isten szeretete által elfogadjunk, segítsünk, gyógyítsunk, ápoljunk és békét teremtsünk.

Ehhez a nem kis munkához kérünk ma továbbra is erőt az ünnepektől, de úgy, hogy azért szeretett családja számára is maradjon egy kis ideje. De ezt kérjük mindnyájunk életére is, hogy megtépázott, de hiszem, élni akaró egyházunkat továbbra is megtépázott, de hiszem, élni akaró egyházunkat továbbra is hűséggel, kreativitással és öntudattal szolgáljuk és nem utolsó sorban rugalmasan: ahol állandóságra van szükség, ott a lényegeset tartsuk meg, de ahol szükséges, ott tudjunk bátran változtatni! Ugyanakkor gondolkozzunk globálisan és cselekedjünk lokálisan a keresztény értékeket bátran képviselve és érvényre juttatva!

Nehéz? Reménytelen? S itt jött segítségem a mai útmutatás: „Mózes kinyújtotta kezét a tenger felé, az Úr pedig egész éjjel visszafelé hajtotta a tengert erős keleti széllel.” Ezért írhatta a Zsidó levél szerzője: „Hit által keltek át a Vörös tengeren, mint valami szárazföldön. Mert Istennél nincs lehetetlen! Ő akkor és úgy kész segíteni, merőben új helyzeteket teremteni, ahogy mi azt elgondolni sem tudjuk. Mert ő csodásan működött eddig is és így cselekszik majd a jövőben is. Mi még többet is tudunk: Krisztusban megmutatta: Ő nagyobb a

bűn által összekuszált, vesztébe rohanó világunknál! Ő az egyedüli reménységünk! Él! Úgy ígérte, velünk lesz minden napon: hihetjük, pusztai vándorlásunk ezen legújabb szakaszán is! Csak azt kéri: „Nyújtsuk ki a kezünket!” – vagyis: mozduljunk és ne ülünk ölbetett kezekkel! Itt, most is nyújtsuk ki a kezünket, illetve kulcsoljuk össze hálaadásra és könyörgésre! Ámen!

Imádkozzunk!

Szerető menyeyi Édesatyánk! Hálát adunk Neked, hogy itt most a te szent jelenlétedben lehettünk együtt. Köszönjük, hogy e kedves nap örömeivel Hozzád és egymáshoz is közelebb kerülhetünk. Köszönjük neked tápláló, életető, eszméletető igédet. Köszönjük, hogy hálát adhatunk neked megtartó, hordozó szeretetedért. Köszönjük neked annak az életét, aki határátközhöz érkezett. Köszönjük Neked, hogy jó és rossz napokban hűséged számtalan jelével vetted körül. Terjeszd ki felette ezután is védő szárnyadat. Adj neki és mindnyájunknak élő hitet, bátran előretekintő reménységet és irgalmadból naponta megújuló szeretetet. Hadd mondja a zoltár-ral, mi pedig vele: Áldjad én lelkem az Urat és ne feledd el, mennyi jót tett veled! Urunk! Áldd meg egyházunkat és benne szolgálatunkat. Ránk bíztad evangéliumodat. Ne engedd, hogy világhosszod fényét véka alá rejtjük. Tedd gyergyatartóvá gyülekezeteinket. Szentlelked késztesse, hogy örömmel szolgáljunk a Tőled kapott adományokkal. Ne engedd, hogy emberek tetszését keressük. Add inkább, hogy hálátelt szívvel, találékony szeretettel, szent neved dicsőségére készüljünk az előttünk álló feladatok elvégzésére! Hallgass meg szent Fiad az Úr Jézus Krisztus által, akinek nevében még így imádkozunk... Mi Atyánk, aki a mennyekben vagy...

Labossa Lajos
esperes, püspökhelyettes

A bevezető áhítat megtartása után Püspök úr információgazdag előadást tartott a Fejér-Komáromi Egyházmegye lelkesi karának egyházunk helyzetéről, kapcsolatainkról, az egyházi tisztségviselők közéleti szerepléséről és nem utolsó sorban az előttünk álló elvárások teljesítéséről, a minőségi lelkesi munka segítésének lehetőségeiről.

Egyházzenei tábor Nagyvelegén

A nagyvelegi belmissziós központ „kastélya” egy kicsi, családi egyházmegyei zenei tábornak is otthont adott augusztus közepén 17-22-ike között. Visszagondolva a nyári élményre egy nagyon kedves, kapcsolatokban gazdag tábort idézek fel.

Érkezésünk napján, mikor birtokba vettük a hatalmas épületet, négyen vezető és tizenegy tizenéves fiatal, első benyomásom kicsit szorongó vezetői felelősségtudattal ez volt: hogyan tudja ez a kicsi csapat betölteni élettel, muzsikaszóval, énekhanggal ezeket a hatalmas termeket? Ahogy indultak a programok és alakult a tábor arculata, úgy foszlott bennem ez az aggodalom. És hadd írjak rögtön a napi programokról, hiszen azokon keresztül könnyebb visszaemlékezni az élményekre.

Reggeli utáni közös programunkat egy énekes áhitattal kezdtük, melyben a hét során állandóan visszatérő énekünk egy XVI. századi reggeli himnusz dallama volt az eperjesi graduálból. Ez számunkra és talán

a tízenévesek számára is különös, idegenszerű dallamvilág egyre közelebb és közelebb került és szinte átitatódtunk ezzel a dallammal a hét végére.

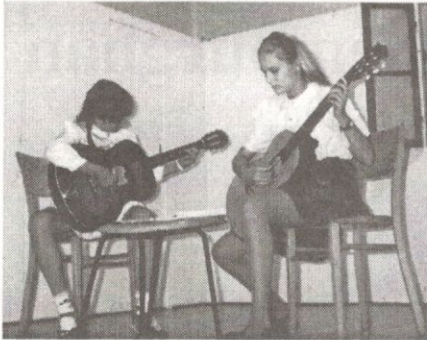
A délelőttöt harmónium-tanulással kezdtük. Fontosnak tartottuk – mi vezetők – hogy mindenki lehetőséget kapjon egyéni harmónium-oktatásra, még akkor is, ha soha nem próbálkozott ilyesmivel. Módunkban állt a kezdő lépésektől egészen a koráliskola tananyagáig tanítani a diákokat. Három helyszínen folyt a tanítás, és akinek éppen nem volt órája azt az udvaron várta a negyedik vezető játékos zenei foglalkozásra. Úgy érzem fontos megemlítenem, hogy a tábor sikeréhez és intimitásához ezeka személyes harmónium-órák biztosan hozzájárultak, hiszen minden diáknak lehetősége volt napi fél órát egy vezető tanárral töltenie. A tanulás mellett ez egyfajta tábori, lelkipozdósi alkalom is volt. Délelőtt még egy nagyobb közös alakolom is volt – kórus-próba. Öröm volt hallani a lelekes együtthangzást, amikor megcsendült a háromszólamban, betöltve a kastély előadótermét. Több stíusból válohgattuk az énekelni valót; klasszikus kánonok, Eszterházy Pál műve, spirituálé. A délelőtti tanulások után közös ebéd, majd hosszabb pihenő és játék következett. Ebben a csöndesebb időszakban érték bennünket táborvezető-

ket érdekes meglepetések... Minden helyiséget kihasználva szólt a kastélyban a zene. Egyik kis teremben trombita, fúvolya és hegedű a másikban, hegedű, gitár és cselló a harmadikban – maradék helyiségekben a harmóniumok fújtattak. Az előadóteremben időnként kisebb csapat gyülekezett előrehaladottabb hangszerekek köré, akik ámulattal, csodálkozással figyelték a szünetbéli szórakoztató produkciót. Mennyire jó és hasznos, amikor különböző korosztályok motiválják egymást a zenetanulásban! Ezt érezhettük mi zenetanárok a hét során.

A gyakorlások után volt közös játék-programunk, kint a focipályán nagy hangot kiereszthető mozgásos játékok és egyik délutánszámháború a közeli erdőben. A sok játék és szaladás után közös programunkat énekléssel kezdtük, megint más műfajban:

népdallal, melyek egyházi ünnepeinkhez kapcsolódtak. De lehetőség adódott délutánonként kamarazenélésre, kisebb csoportok együttmuzsikálására is.

Estére tartogattunk egy „meglepetés-programot”, melyet mi tanárok állítottunk össze kis koncerttel, vetélkedővel, tánctanulással. Napjainkat áhítattal zártuk.

Hadd tegyek külön említést a tábor tanárainról, akiknek személyes hozzáállása sokat jelentett az eltöltött hét hangulatában. *Meschka Ildikó* a Győri Zeneművészeti Főiskola végzős hegedűszakos hallgatója, *Botos Judit* a csákvári gyülekezet okleveles kántora, *Joób Réka* Gyógypedagógiai Főiskola hallgatója csellistaként és egy finn vendégünk, aki a tábor gyakorlati lebonyolításában vett részt. Mint ahogyan a beszámoló elejénemlítettem, a tábor vezetőjeként néhány kérdés, aggodalom kísérté a tábor indulását...

Elsőként az foglalkoztatott, hogy mi a jelentősége és van-e szükség egyházmegyei zenei táborra? A megnyugtató válaszok a tábor során és méginkább a záró közös kis koncerten érkeztek. A gyerekek izgalommal és szeretettel készültek a záró alkalomra, láthatóan és hallhatóan szerették amit csináltak – és ez nem kis dolog!

Még egy gondolat: ebben a világban, ahol oly kevés zenélésre van lehetőség (szinte csak iskolai kereten belül) nincs polgári együttmuzsikálás; hiszen eláraszt minket agépzene, nagy lehetőség van a gyülekezetépítésben az együttzenélésnek.

Számomra ezt a gondolatot erősítette ennek a hétnek az élménye, és hiszem hogy akkor ott Nagyvelegen közelebb kerültünk egymáshoz és a Mindenhatóhoz.

Albertné Joób Emese

Nagyvelegi sporttábor

Idén is megrendezésre került a Keresztyén Ifjúsági Egylet szervezésében az országos sporttábor immáron hetedik alkalommal. A helyszín Nagyveleg volt, a Fejér-Komáromi-i Egyházmegye Belmissziós Központja. Hagyomány teremtődött, hiszen Csákvár után, már negyedszerre a nagyvelegi kastély ad otthont az ebbe a táborba érkező fiatalok számára.

Szálláshelyül a kastély épülete és parkja szolgál illetve lehetőséget nyújt a különböző együttlétek lebonyolításához. Mivel több éve működik ez a tábor, a résztvevők már megszokhatták, hogy ezen a héten különböző sportágakat próbálhatnak ki és mérkőzéseken vehetnek részt, hogy áhítatokon vannak együtt, hogy fiatalságot érintő és fenyegető kérdések feltevésével fórumbeszélgetéseken lehetnek jelen.

A tábor házigazdája *Gregersen Labossa György* a szombathelyi ev. gyűl. lelkésze, aki kezdettől fogva ezt a feladatot látja el, és rendelkezik hétéves tapasztalattal. Az ifjú lelkész már több ízben megfogalmazta, hogy az Isten igéjére való figyelés és a belőle való táplálkozás összekapcsolható a sportolással, mintegy kihasználva annak közösségteremtő hatását. Az idén is han-

got adott ezen gondolatának és már az első este elmondta, hogy a keresztyén ifjúság szabadsága sem lehet szabadosság. Ennek következtében nem kellett élnie azzal a jogával, hogy a mérkőzésekről ismert sárga illetve piros lapot felemelve, valakit rendbontás és egyéb miatt elbocsásson.

A tábor vezetői között voltak még lelkészek és teológusok, akik megosztva végezték a különböző szolgálatokat. A mindennapos áhítatok mellett a csoportos beszélgetések, a fórumbeszélgetés jelentett feladatot. A sport részére figyelve, bár teljesen amatőr sportolásra kell gondolni, az egyes sportok legszakavatottabb személye volt egyben az adott sportág vezetője. Szakavatott volt valaki, mert aktív művelője volt valamikor sportágának.

A tábor lebonyolításához szorosan hozzátartozott annak gazdasági megszervezése. Győrffi Regina látta el ezt a feladatot, aki szintén sok éves tapasztalattal rendelkezik és Németországban működő, hasonló táborokat is ismeri.

Jelleget tekintve hasonlóak táboraink és mégis mások. A 98-as nem olyan, mint a 97-es. Mindig van valami újdonság, vagy ami jobban, teljesebben sikerül. Ezért lehet írni a 98-as táborról is külön. Ennek az évnek egyik színfoltja volt pl., hogy vendégül láttuk *D. Szebik Imre* püspök urat, aki áhítattal és előadással szolgált az ifjúság körében. Egy olyan beszélgetést sikerült teremtenie a táborlakókkal, hogy tervezettnél sokkal később tudott hazaindulni. Sokan évek óta visszavisszatérnek a sporttáborba, s így tartós barátságok köttetnek a fiatalság körében. Továbbra is célunk, hogy Isten igéjére figyelve egy csapat legyünk.

Albert Gábor

Látogatás Gerlingenben és Luxemburgban

Régi meghívásnak tett eleget a Franko család, amikor október 23-án kora reggel útnak indult Hegyeshalom felé... Két úticél állt előttünk: Gerlingen és Luxemburg. Óriási esőzéseket élünk át a távollét egy hete alatt – tanúi lehettünk a Mosel folyó és több patak áradásának is – de az oda-, és visszaút napsütése és száraz útviszonyai tudatták velünk: az Úristen ajándékként adta ezt a csodálatos októbertvégi hetet.

Régóta készültünk erre az utazásra. Ösztöndíjas évem óta (1991/92) nem volt a Franko család külföldön. Minden évben hívtak barátaink, de csak most válhatott valóra ez az utazás. Nagyon vártuk az indulás napját; gyermekeink pedig izgatott visszaszámlálásban éltek...

Fárasztó, hosszú út után késő délután érkezünk meg Gerlingenbe a Schirm család Tohrstraße-beli családi házába... a csöndes környék, a jó levegő és Schirmék vendégszeretete következtében rövid időn belül otthonos érzés lett úrrá rajtunk. A késő estig tartó beszélgetésben felsejlett előttünk Gerlingen múltja és jelene. Hogyan kerültek oda az emberek, hogyan tudta megőrizni Gerlingen függetlenségét Stuttgarttal szemben, s hogy milyen szorgos emberek lakják a várost, amelynek nagy része a nem messze fekvő világhírű BOSCH cég dolgozói.

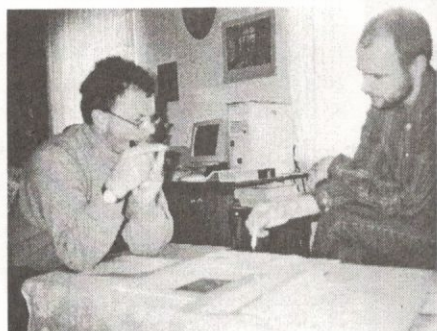
Másnap reggel kirándulni vittek minket házigazdáink a nem messze

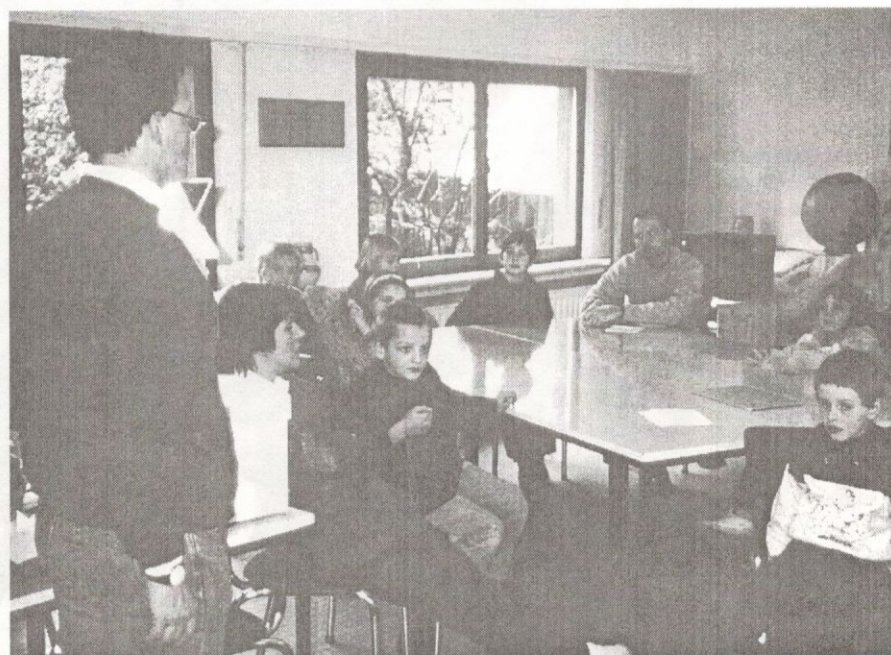
Schirmék, Helmuth és Inge vendégszeretét élvezhettük Gerlingenben. A kép egy kirándulás közben készült. (A gerlingeni cseresznyés kertben keresztül a Solitude kastélyt látogattuk meg.) Csodálatos volt az őszi táj... és házigazdáink vendégszeretete.

fekvő Bad Urah-ba, ahol egy csodálatos gótikus stílusban épült alapítványi templomot nézhettünk meg. Az esős idő ellenére igen szép élményben volt részünk, hiszen a templomban éppen egy Haydn-mise zenekari próbájába hallgathattunk bele. Másnap délelőtt Schirmékkel Lichtenstein-t néztük meg, délután pedig kirándultunk a Gerlingen mellett fekvő Solitude kastélyba.

Még egy napot töltöttünk Gerlingenben. Régi ismerősünkkel, Brigitta Gommel-el rövid városnézésre indultunk. Megnéztük a stuttgarteri tévétoronyból a város gyönyörű panorámáját és utána a gyermekeink nagy örömeire ellátogattunk a Wilhelma állatkertbe. Késő délután ellátogattunk a Petrus Gemeinde lelkészeihez, a Braun házaspárhoz. Örültünk a baráti beszélgetésnek, a nyílt, őszinte fogadtatásnak.

Munka-megbeszélés a lelkészi hivatalban. K.G. Marhoffer segédlelkésze, U. Schwäbe jelentését hallgatja...

Kinderschiff – azaz gyerekhajó. Ez a neve annak a közel háromórás gyerekefoglalkozásnak szombat délutánonként, aminek mi is részesei lehettünk. Karl Georg Marhofer, a gyülekezet igazgató lelkésze bevezeti a foglalkozást.

Egyházmegyénk életéből

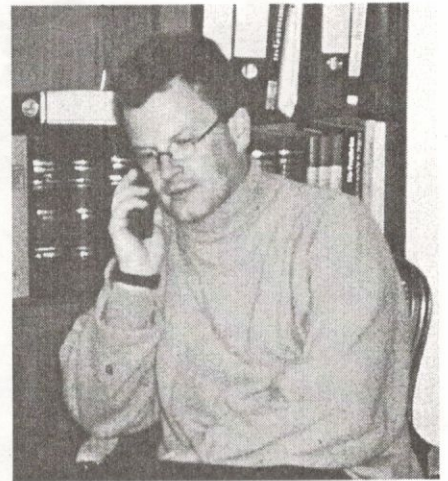

Karl Georg Marhoffer igazgató lelkész a lelkészi hivatalban...

úgy játszottak naphosszat, mintha mindig is együtt lettek volna.

A néhány nap gyorsan eltelt. *Karl Georg* feleségének *Evinek* folyamatos háziasszonyi törődése következtében egy pillanatra sem felejtettük el, hogy mi most vendégek vagyunk...

A „magyar est” résztvevőinek egy része...

Másnap reggeli után továbbindultunk következő utcélunk felé, Luxemburga... Nem könnyen, de végül is megtaláltuk az *Esch-Alzette-i* gyülekezet templomát, ahol „bevártuk” leendő házigazdánkat...

Régóta tervezett találkozásunk örömmünnes vacsorája után hosszú beszélgetés következett, hiszen mindent pontosan el kellett mesélnünk, mi is történt velünk és a tatai gyülekezettel azóta, hogy *Karl Georg* nem látott minket. Másnap reggel megbeszéltük néhánynapos otttartózkodásunk „menetrendjét”, amiből megtudtuk, hogy mikor lesz a „magyar est” és mi is az a gyerekhajó...

A szakadó eső ellenére sikerült megélnünk *Luxemburg* főbb nevezetességei mellett *Trier* városának *Porta Nigra*-ját és *Nagy Constantin* bazilikáját is. Házigazdánk gyermekei *Charlott-Sophie* (4 éves) és *Karl-Moritz* (2 éves) hamar megbarátkoztak gyermekeinkkel és

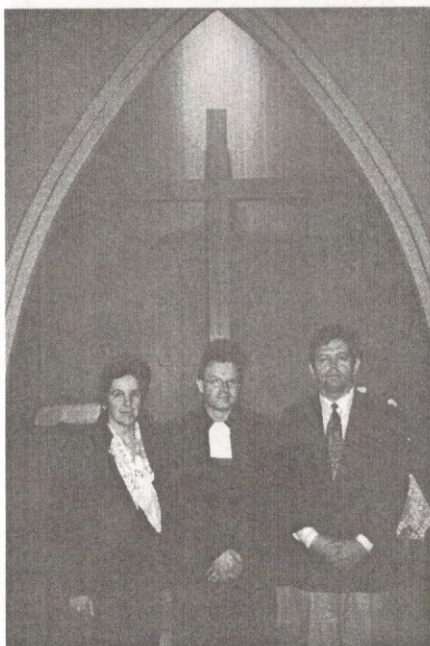

Csütörtökön 8 órai kezdettel „magyar-estet” tartottunk. A bemutatkozás jól sikerült – mi sem bizonyítja jobban, hogy késő estig, mintegy tizenegy óráig tartott a találkozás, mert minden kérdésre válaszolnunk kellett...

Ottartózkodásunkat a vasárnapi istentisztelet (október 31. Reformáció ünnepe) zárta. Kicsit szomorú szívvel keltünk útra – oly gyorsan elszállt a néhány nap – de tudtuk, hogy barátaink testvéri imádsága révén közeli kapcsolatban maradunk. A búcsúzkodás nehéz pillanataitán rögtön útnak indultunk. *Karl Georg* – megható módon – egészen *Luxemburg* határáig kísért minket és felvezetett a hazafelé vezető 1200 kilométeres autópályára...

Hétfő hajnalban érkeztünk haza. A fárasztó út után boldogan adtunk hálát Istennek barátainkért *Gerlingenben* és *Luxemburgban*, s azzal a reménnyel tértünk nyugovóra, hogy nemsokára, talán már a jövő esztendőben, újra láthatjuk egymást.

Franko Mátyás

Istentisztelet után az *Esch-Alzette-i* templomban: *Dr. Nagy Erzsébet*, *Karl Georg Marhoffer* és *Franko Mátyás*.

A szombat délutáni gyerekfoglalkozás keretében meglátogattuk az egyik szomszédos katolikus templomot, hogy a gyermekek összehasonlíthassák mi a különbség protestáns és katolikus templomok között. A foto visszaérkezésünk után a templom bejárata előtt készült...

Egyházmegyei közgyűlés Székesfehérváron

A közgyűlés után érdekes, színes előadást hallhattunk *Lupták György* kiskőrösi lelkésztől. Előadása a gyülekezetépítés gondjairól, örömeiről és lehetőségeiről a jövőben szólt. Példákat hallottunk nemcsak saját lelkési szolgálatának tapasztalataiból, hanem összevetve azokat finnországi és más nyugati protestáns egyházak gyakorlatával igazán gazdag kép tárult elénk. A misszió fonalára felépített mondanivaló mindenki számára tanulságos volt, s reméljük sokan meg erősödtek: a gyülekezeti közösség építése mindenkinek a feladata.

Mátyás Györgyné a Fejér-Komáromi Evangélikus Egyházmegye új pénztárosa az egyházmegyei közgyűlés előtt leteszi az esküt.

Labossa Lajos esperesi jelentését olvassa. Ebben az egyházi munka súlypontjait vette számba. Beszél a hit megvallásának kereteiről, azaz a gyülekezeteknek kell teret és alkalmat kínálni, ahol az emberek nyugalmat, békességet lelnek, s így találkozhatnak Istennel. Alapos statisztikai adatok is jelezték egyházmegyénk 20 gyülekezetének lelki-anyagi életét, melyet 17 ordinált lelkész irányít a gyülekezeti felügyelők és presbiterek támogatásával. A jelentés végén a bátorságról, ötletgazdagságról és a felelős önállóságról hallhattunk.

Lelkésziktatás Bakonycsernyén

Mindig nagy és felemelő az ünnep, ha valami új kezdődik vagy a régi lezárul. Az új kezdés áhítatos pillanatait élhettük át 1998. november 14-én szombaton a bakonycsernyei gyülekezetben. Egyházmegyénkben két új szolgatársunk *Szarka István* és felesége *Haga Éva* kezdte meg lelkészi szolgálatát...

A beiktatási alkalom fontos része a lelkészi eskü, melynek letétele az ünnepi közgyűlés keretében történik. Itt kapja meg a beiktatandó lelkész a gyülekezet felügyelőjétől a hívványt. Ez tartalmazza a lelkész kötelezettségeit a gyülekezettel szemben, valamint a javadalmat, amit a gyülekezet juttat lelkészének munkájáért.

A kollégák áldással erősítik az új szolgatársakat, a képen éppen *Gregersen Labossa György* a szombathelyi gyülekezet lelkésze mondja el az áldáskérő ígét.

Az ünnepre igyekezők hosszú sora a templom bejárat felől nézve

Az elődök és sok lelkész-kolléga ünnepelt együtt, adott hálát Istennek a múltért, s kérték együtt az Egyház Urát segítsen, áldja meg szolgálatában *Szarka Istvánt* és *Haga Évát*.

A beiktatás szolgálatát *Labossa Lajos* esperes-püspökhelyettes és az előd *Bence Imre* (jelenleg a Budavári Gyülekezet lelkésze) és *Völgyes Pál* végezték. A 274 éves gyülekezet 22. lelképásztorát iktatták *Szarka István* személyében. Az iktatási iige Jn 6,40 alapján esperes úr három fontos feladatra hívta fel az ifjú szolgatárs figyelmét: 1) A lelkész feladata Jézus meglátatása; 2) eljuttatás a Jézus Krisztusban való hitre; 3) folyamatos előremutató és a megígért föltámadásra és az örök életre.

A régi és új parókia termeiből kiszűrődő hangok összetéveszthetetlenül jelzik az itteni tábor célját: zenetáborban vagyunk. Hányadik alkalommal van Lajoskomáromban német részvétellel tábor?

D.T. Harmadik alkalommal szerveztük meg a rézfúvós táborot lajoskomáromi és környékbeli fiataloknak. Mint korábban, most is augusztus végére vártuk kezdő- és haladó fúvósainkkal a plochingenieket testvéri és szakmai segítségét.

Kik és hányan vannak itt Plochingenből, akik ezt a táborot segítik?

D.T. Első alkalommal öten jöttek el hozzánk, most pedig majdnem tízen oktatnak minket egyéni és zenekari próbákon. *Dieter Greiner* vezeti a német testvérek csoportját, aki egyben a

Labossa Lajos esperes köszönti az ünneplő a plochingeni vendégeket és gyülekeze-

„Harsona zengjen...”

Zenei követek Plochingenből

Nemcsak megható, de életünk legszebb pillanatai azok, amikor valaki legbensőbb érzéseiről vall: tettekben, szavakban vagy éppen zenében. Ez történt 1998. augusztus 30-án Lajoskomáromban. Az ünnepi alkalom után ültünk le beszélgetni a plochingeni vendégekkel, *Decmann Tibor* lelkésszel és feleségével *Decmann Erzsébet*tel, aki a gyülekezeti zenekar vezetője.

Dieter Greiner és *Michael Pangert* vidáman emlékeznek a kezdetre, s az együtt töltött munkás órákra és a közös zenélésekre.

plochingeni pozánkórus vezetője is. Ő választja ki zenekarukból azokat, akikkel együtt haladást tud elérni a mi zenekarunkban. Ugyanis fontos számára, hogy az általuk 1994-ben nálunk elin-

dított zenekart ne csak figyelemmel kíséreljék, hanem emberileg is mellénk álljanak, támogassanak. A szervezésekben a vezető „jobbkeze” *Michael Pangert*, akit bár sok évtizede telepítettek ki Magyarországról, mégis kitűnően beszéli a magyar nyelvet. Most jött először közénk *Hans-Georg Griesinger*, aki kitűnő trombita-tudásán kívül hangszerész tudásával is támogat minket, pontosabban meghibásodott hangszereinket.

Ha jól figyeltem meg a vendégeket, akkor idősebbek mellett fiatalabbak is résztvesznek a munkában...

D.T. A nagy zenei tapasztalattal rendelkezők mellett – a már említettekén kívül – *Hanns Martin Weber*, *Martin Preus*, *Martin Klein*, a plochingeni gyülekezet ifjúsági vezetői közül is érkeztek most, úgy mint *Frank Schilling* és *Ralf Schmidgal*. Nagyobb lendülettel vagy több tapasztalattal ugyanazt a zeneszeretetet, szolgálati formát hozzák közénk.

Ez azt jelenti, hogy a hangszeres tudás mellett, a hangszerek szak-szerű karbantartásán túl valami mást is hoznak magukkal a plochingeniak?

D.T. Így van. Szinte a legfontosabb, hogy a zeneszámokkal való bánás mellett életmódot is élénk éljenek nap mint nap. A hangszer eszköz a kezükben, nem csak a zene eszköze, de hitük kifejezésének is a segédlete. Az az elkötelezettség amit már nem először tíz napon át mutatnak számunkra, lassanként a mi gyülekezeti életünkben is új színt, hangszínt serkent.

A helybéliek közül hányan vettek részt az oktatáson?

D.T. A számok nálunk is emelkedést mutatnak. Idén 19-en vállalták, hogy tíz napot szinte teljes mértékben a zenének és a testvéri kapcsolatoknak áldoznak. Ugyanis a délelőtti két és fél órás próbát délután egyéni foglalkozások és újabb két óra zenekari próba követi. Mindezek mellett más, inkább a közös kikapcsolódást szolgáló közösségi alkalmakon is együtt lehettünk, ahol emberileg is közelebb kerülhettek egymáshoz fiatalabbak és idősebbek egyaránt.

Úgy tudom hagyomány teremtődik azzal, hogy a tábort közös zenéléssel zárják a résztvevők.

D.E. Már hagyományosan koncerteket szervezünk. Előbb Szárszentmiklóson, majd Lajoskomáromban csendül fel zenés áhítat keretében a próbák zenei

anyaga. A tábor minden résztvevője megszólal hangszerével, a legkisebbek vagyis a kezdők külön zenekart alkotnak. A lajoskomáromi koncert egyúttal az első alkalom, ahol ünnepi keretek között hálánkat is kifejezzük Urunk felé a templomunk külső megújulásáért.

Ha nem csalódom, a renoválás folytatódik majd a templom bel-sejében... de mik a zenekar soron következő tervei?

Utolsó előtti lázas pillanatok... egyeztetni, ellenőrizni, hogy minden tökéletesen történjen, szép ünnepünk legyen...

D.T. 1999-ben szeretnénk végleg befejezni templomunk külső, belső megújítását. Ha ez így lesz, akkor több mint négy év munkájáért adhatunk hálát majd Istenünknek olyan hálaadó istentiszteleten, ahol reménységeink szerint a plochingeni testvérek is szolgálnak majd.

D. E. Ezzel kapcsolatos az a jubileumi koncertünk is, amivel zenekarunk fennállásának 5. évét szeretnénk megünnepelni, természetesen alapítóinkkal együtt. De egy közelebbi időpontban német testvéreink is tartanak zenetábort az ő körzetükben az év legelején, *Michelbachban*. Ez a program még szervezés alatt van. Tavaly részt vettünk a plochingeni fiatalokkal és a mi fiataljainkkal már egy ilyen táborban és komoly eredményeket jelentett számunkra minként ezek a hazai táborok is sok áldást jelentenek neünk.

Sok áldást kívánunk a tervekre!

– Robit –

A záró ünnepi alkalom...

Misszionáriusként Dél-Afrikában

Horst, hogyan lettél evangélikus lelkész illetve misszionárius?

Talán ott kell kezdenem, hogy anyám rendkívül kegyes asszony volt. Túlzás nélkül mondhatom: túlságosan is... anyám minden elképzelhető segítő tevékenységnek részese volt – általában én is, amit azonban 10-12 évesen nem igazán értettem és élveztem. Egyébként háború volt, jegyrendszer és sok nélkülözés. Bombázások miatt fél évig egy jégtörő hajón is éltünk...

19 éves voltam, hajóépítő-ácsként dolgoztam. Örültem, hogy van munkám, s leginkább annak, hogy túléltek a háborút. Különös gyermekkorom volt – alig jártam iskolába... ez persze csak erős megfogalmazás, azonban az tény, hogy a háborús körülmények végett igen sokszor nem volt oktatás... ez meghatározta

egész életünkben a tanuláshoz való viszonyunkat: folyamatosan tanultunk. (Abból az ifjúsági közösségből ahová én is tartoztam, kivétel nélkül mindenki a továbbtanulást választotta.)

Gyermekkoromban sokat jelentett az ifi-munka. Nem akartam megtérni, s egyáltalán nem akartam kegyes ember lenni, legállibbis anyyira nem mint anyám, aki a házból még a képesűjságot is kitiltotta, attól félvén, hogy gyermekeit rossz irányba terelnék azok a viligias képek...

Alig húsz éves voltam amikor jelentkeztem a misszionárius képzőbe. Ez 7+3 év igen kemény tanulást jelentett. A 10. esztendő végén ordináltak. Nagy megtérési élményről nem tudok beszámolni – benne éltem az egyházban –, de a belső meggyőződése az folyamatosan erősödött...

Sigi, gondoltad volna egykoron, hogy misszionárius felesége leszel? Hogyan ismertétek meg egymást?

Természetesen nem gondoltam ilyesmire. Ahogyan Horst már említette, igen nehéz körülmények között érlelt minket a történelem. Édesapám ügyvéd volt, s az igazi németes elvárásrendszerének igen nehéz volt megfelelnem. Gyermekkoromat meghatározta, hogy többet voltam beteg, mint egészséges... Apámat talán ez is idegesítette, Nem tudta elfogadni törekeny alkatomat. Tűzön-vízen át meg akarta feleltetni gyermekeit a polgári el-

Lassan egy évtizede ismerjük egymást, de nyaraként amikor ellátogat hozzánk a Plauschinházaspár, mindig új és új oldaláról ismerjük meg őket. Szeretjük őket, ők is minket és országunkat – évente több hetet töltenek nálunk. Néhány éve ugyanis Horst, mint Urlaubseislerger (szabadságon lévők lelképásztora) honfitársainak a siófoki gyönyörű evangélikus templomban vasárnapról vasárnapra tesz biznyságot Uráról, Jézus Krisztusról. Az év többi napján a braunschweigi tartományi egyház két gyülekezetét – Salzgitter-Hallendorfbán – gondozza a Plauschin házaspár...

várásoknak... persze neki sem volt könnyű, édesanyámat a háború vitte el...

1962-ben ismertük meg egymást, egy egyházi alkalmon, egy 6 hetes népfőiskolán. Horst etikát adott elő én háztartási ismereteket. Akkor már élelmiszeripari üzemmérnök voltam.

Mit szólnál ahhoz, hogy Horst Dél-Afrikába készül?

Támogattam, s bevallom nekem is tetszett. Fialatok voltunk, mindketten ezt akartuk; s így már együtt végeztük el a 11 hónapos előkészítő nyelviskolát. Életünk legszebb hat éve volt amit ott tölthetünk. Csodálatos volt a természet, ami körülvevett minket, nem kevésbé az emberek nyitottsága.

Ha Horst családokat látogatott, akkor elvárták, hogy a papné illetve a gyerekek is kísérjék. A lelkésznek soha nem panaszkodtak, de a lelkészfeleségnek igen, tulajdonképpen ő volt a gyónást hallgató fül... el is várták, hogy a lelkész a lehetőségeihez képest segítsen... hiszen akkoriban még bizonyos köztisztviselői feladatokat is ellátott a lelkész.

Horst, mit jelentett misszionáriusként dolgozni Dél-Afrikában?

Életem legszebb munkás éveit töltöttem el ott, s ez nem a megszépítő meszesesség és az egykor volt ifjúság varázsa mondatja velem.

Igen színes volt a feladatom. Egy 120 fős aktív, rendkívül családias „fehér” gyülekezetünk volt, s emellett két másik bennszülöttekből álló gyülekezetünk,

ahol hihetetlenül komoly érdeklődést tapasztaltunk az Isten dolgai iránt. Kétórás istentisztelet után kétórás katechézist tartottunk vasárnapról-vasárnapra – az ő nyelvükön... ilyen lelkesedést azóta sem tapasztaltunk.

Ottlétünk alatt éltük át, hogy a Fekete Egyház elszakadt a fehértől... Amíg szervezetileg egy volt, addig mintegy 60 iskolában 10000 gyermeket tanítottak – főleg nyugati segélyalapokból. Ezidőtájt nemcsak a hozzám tartozó tucatnyi iskola pedagógiai, pszichológiai, vallásoktatási feladatainak ellenőrzése tartozott hozzám, de mint rendszeres kapcsolatot tartó a különböző törzsekkel, az anyakönyvvezetői-, és egyéb közhivatali adminisztrációs feladatokat is el kellett látnom.

Miért „csak” hat évig tartott a küldetés?

A küldetés még ma is tart, csak máshová szölt az elhívás... Nem rajtunk múlt, szívesen maradtunk volna még, de a szakadás után „fehér” miszionárius csak a „Fekete Egyház” hívására szolgálhatott az ő gyülekezeteikben.

Furcsán hangzik, de három gyermekünk – akik első éveiket sátorban, úton, terepjárón és nyíltszívű emberek körében töltötték – egész életét, viszonyait emberekhez, természethez meghatározta ez a hat év. Az európai kortársaikhoz képest mindig is mások voltak...

Hol folytatódott szolgálatod?

Visszatérésünk után az Oldenburgi Tartományi Egyház egyik nagy 14000 lelkes gyülekezetében dolgoztam másik három szolgatársammal. Ez szinte összehasonlíthatatlanul más volt: áhítatok, istentiszteletek, látogatások hetenkénti váltásban. 117 konfirmandusom, s több mint 160 temetésem volt az első évben!

1974-ben kerültem egy kis gyülekezetbe (800 fős), *Feldheim*-ba. Két részből állt a társult gyülekezet, s mindkettőben egyszerre történtek a renoválási munkálatok... Ezzel párhuzamosan érdekes szolgálati területem is volt: határőr-laktanyákban tartottam etikai kurzusokat, az esküre való felkészítés egyik fontos része volt az én munkám.

1981-ben kerültünk *Evessen*-be, egy csodálatos, tágas 1728-ban épült parókiára. Igen szép kert ölelte körül a lelkészlakot. Itt három gyülekezet 1200 lelkének gondozása volt a feladatomban. A gyerekistentiszteleteket és a „beszélgető-köröket” Sigi tartotta.

1992 óta a *Salzgitter-Hallendorfi* (1200 lelkes) gyülekezetet gondozzuk. Egészen más világ. Gyári munkások, sok külföldi és török többség jellemzi a települést. Igazi kihívás: keresztény világban muzulmánok között keresztény kisebbségben élni... a gyülekezet tagjai viszont rendkívül segítőkészek,

összetartók, egymásra odafigyelők. *Hallendorf* egy kis falucska volt, amíg Adolf Hitler a közelben lévő szén és vasérc miatt meg nem tette a harci gépek gyártásának központjává. 1932-től tervszerűen alakították ezt a vasipari centrumot, sok észt és lengyel kényszermunkás vérverítékével.

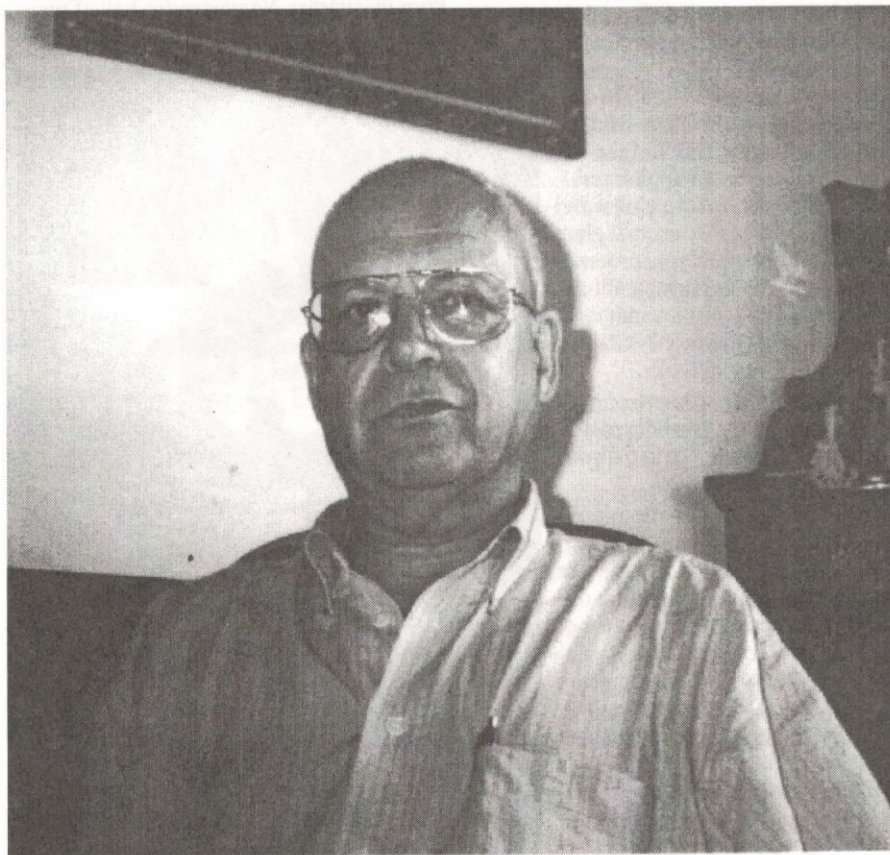
Legvégül hadd kérdezzem, mi az ami vonzóvá teszi számotokra országunkat olyannyira, hogy gyakran ellátogattok és heteket töltötök Magyarországon?

Egyszerűen a ország és az emberek teszik ezt a csodát... a nyíltság a vendégszeretet. Az első találkozás mindig meghatározó. Örülök, hogy 1991-ben megismerhettem *Dr. Nagy István* teológiai professzort, akihez sok kedves emlék fűz minket. Az ő „bevezetése”, fogadtatása nagymértékben segített megismerni és megszeretni a magyarokat. Kár, hogy ő már nincs közöttünk... de rajta keresztül igen sok barátot, testvért kaptunk, akik szívünkhöz nőttek.

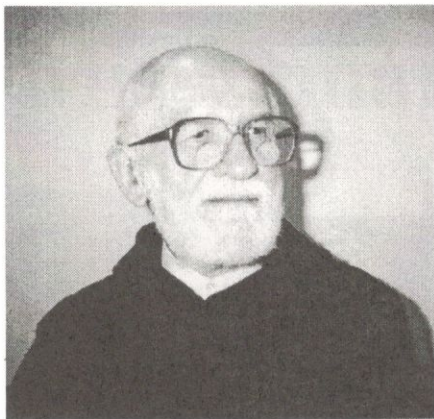
Fontos számomra, hogy évenkénti rendszerességgel, nyaraként a *siófoki evangélikus* gyülekezetben szolgálhatok, mint „Urlaubsselsorger”. Jó kapcsolatunk van az ott dolgozó *Baranyi* házaspárral is.

Bízom benne, hogy Isten kegyelméből még sokszor ellátogathatunk Magyarországra és felfedezhetünk új és új tájakat. Abban is reménykedem, hogy ebben a felfedezésben ad mellénk az Uristen társakat, testvéreket, hogy ne csak a tárgyakkal, hanem azoknál sokkal fontosabb emberekkel is barátságot köthessünk.

Franko Mátyás

Az ember életét alapvetően meghatározza a hivatás megválasztása... Hogyan lett Otmár atya kapucinus szerzetes?

Talán ott kell kezdenem, hogy apámat, aki Mórón a Keresztény Fogyasztási Szövetkezetnél dolgozott, nagyon szerette Schweighardt Veremund kapucinus atya, aki a móri kapucinus rendház házfőnöke volt. Édesapám későn nősült, 40 évesen, édesanyám is idősebb volt, 36 éves. Egy 2,5 éves, majd egy 1,5 éves és egy koraszülött testvérem halála után szüleim fogadalmat tettek, hogy engem Istennek ajánlanak, akár fiú leszek, akár lány, csak maradjak életben... hát így maradtam én életben... két fiatalabb testvérem is volt még, akik fiatalon, huszonéves korukban meghaltak.

Istenes szüleim – főleg édesapám – a székesfehérvári ciszterekhez akart gimnáziumba adni, de oda helyhiány miatt nem vettek fel. Ekkor ajánlotta fel segítségét Schweighardt Veremund atya, aki Prohászka Ottokár püspökkel annak idején a tatai Szerafikumot alapította, s megnyugtatta szüleimet, hogy beajánl ő a tatai kapucinusokhoz, s jó dolgom lesz majd a Szerafikumban. Tényleg így is volt. Csak szeretettel tudok visszaemlékezni tanáraimra, nevelőimre, a kapucinus atyákra. 1929. szeptemberében – jó régen, ugye? – kerültem ide a Szerafikumba... és 1937-ben érettségiztem itt a piaristáknál.

Magam is óraadó vagyok ebben a nagy múltú iskolában, ezért hadd kérdezzem: Milyen volt akkor a tatai gimnázium?

Piarista, és ezért nagyon szigorú. Soha nem volt gondom az iskolában, kitűnő tanuló sosem voltam, de a piaristáknál nem is volt olyan könnyű ezt elérni. Akkortájt nem volt annyira zsúfolt. Igen jó híre volt, két-három grófi család is támogatta őket. *Eszterházyak, Somsicsok*... Sokat izzadtunk a latin, a német, és a francia órákon. Ötödiktől nyolcadikig igen komolyan még gyorsírást is tanultunk, ami újdonságnak számított akkoriban... legszívesebben a francia nyelvet tanultam, mert a francia tanárom Perényi Rudolf kitűnő tanárember volt, hosszú ideig élt kiint Franciaországban, s nekünk megtanította a hétköznapi nyelvet is; németből és latinból meg mindig csak a klasszikusokat fordítottuk.

PAX ET BONUM!

Vannak helyzetek, találkozások melyekért az ember nagyon hálás Teremtőjének. Így vagyok én ezzel a csütörtök délutánnal... A találkozásra az apropót a januárvégi egyetemes imahét egyik alkalma adta, amikor is *Otmár atya*, kapucinus szerzetes az evangélikus imaházban szolgált. Aki ott volt tapasztalhatta az igehirdetésében is a teremtett világért vállalt felelősséget és ezzel együtt az evangéliumi napsugaras világszemléletet. Otmár atya nevét először feleségemtől hallottam, aki a test gyógyításán fáradozott a Városi Kórházban a „rendkívül mosolygós szerzetes bácsi” – ahogyan őt említette – pedig a lelkekén. Kéretlenül is minden ágynál megállt, ahol vigasztalásra vagy meghallgatásra volt szükség. Otmár atyát sokan a szívükbe zárták, nem csak hívők hitetlenek is...

És mikor történt a nagy elhatározás, a hivatásválasztás?

Szinte belenőttem. 15 éves voltam, amikor *Farkas Kornél* atya megkérdezte tőlem: „Te Ámon Ágoston, nem gondoltál esetleg arra, hogy papnak készülnél?” Azt válaszoltam: „Magam is gondoltam rá, hiszen tudom, hogy milyen sokat köszönhetek a kapucinus rendnek, s ha egyszer megfelelnék...” Tudták rólam, hogy szorgalmas gyerek vagyok. Féltandíjasként kerültem a Szerafikumba, de egy kis biztatás után még javítottam az eredményeimet és így teljesen tandíjmentes lehettem. 15 évesen *terciarius* lettem, azaz beöltözhettem a kapucinus rendi ruhába és három éven át minden reggel így indulhattam többedmagammal a piarista gimnáziumba.

A teológia III. évfolyama után 2 hónapra bevonultam a Ludovikára – tábori lelkes-(ki)képzés gyanánt –, s mint főhadnagy szereltem le. De minket már a piaristáknál olyan katonás fegyelemre tanítottak, hogy a Ludovikán azt kérdezték tőlünk: „Mit tanítsunk mi maguknak, maguk mindent tudnak?!”

A noviciátusomnak 1938-ban lett vége. Ekkor kerültem Budára, ahol teológiánk működött. Igen komoly 6 éves képzést kaptunk rendkívüli professzorainktól, akik mind külföldön, főleg Olaszországban tanultak korábban. Nyolcan kezdtük el a teológiát és hárman álltunk ki minden próbát. Sajnos már csak én egyedül élek hármónk közül, s én is már 81 éves vagyok...

Papi-szerzetesi hivatásának nagy részét egy ateista rendszerben kellett megélnie. Nem lehetett könnyű...

Nagyon sokat tudnék mesélni... 1944-ben kerültem *Nagygyágocsra* (Szentestől nem messze fekszik) mint káplán, de amikor október végén, november elején bejöttek az oroszok, azt mondta nekünk elöljárónk. „Menjetek gyorsan *Móra*ra! Én már öreg vagyok, értem nem kár ha lefejeznek is, de ti még fiatalok vagytok!” Így kerültem vissza szüleim közelébe – ők *Bodajkon* laktak – aminek örül-

tem. *Mórón* többször meg kellett tapasztalnom, hogy az Úr csodáson hordoz engem. Álltam nyolcadmagammal kivégzőosztag előtt, mert azt gondolták az oroszok, hogy valaki a rendház melletti templomtoronyból lőtte le az egyik tisztüket... később kiderült, hogy egyik elkeseredett beosztottja volt a tettes... Kúsztam be a rendházba, mert fejem felett a géppisztoly-sorozat leszaggata a fáról az ágakat... Síró nővérek gyászoltak el, mert a mosókonyhában egy orosz katona mindenáron órát követelt rajtam, s ezt a kívánságát megerősítendő belelőtt fejem fölé a falba... s szegény nővérek azt gondolták végzett velem... Jómagam a mellemet mutattam neki, hogy motozzon meg, lőjjön belém, ha akar, de órát úgy sem tudok adni neki... ezután lőtt bele a falba, köpött egyet, elvette a meleg kabátomat és elment.

Örömöm, hogy viszonylag közel voltam szüleimehez rövid ideig tartott, mert egyik fiatal nagyváradi rendtársam bombázás következtében meghalt, s rendfőnököm utasítására *Nagyváradra* kellett mennem. Igen keserű volt ez nekem, hiszen a

szülői házat letalálást érte, édesanyám mindkét lába eltörött, apám pedig olyan nagy sokkot kapott hogy szegény élete végéig remegett. Nehéz volt itthagyni őket, de erősen hittem, hogy Isten ezzel is jót akar nekem, s nem csak engem, hanem szüleimet is gondviseli.

Ahogy eljutottam Nagyváradra, az is csodás volt. *Biharkeresztésnél* volt a határ. Odafelé hol németek, hol oroszok igazoltattak. Biharkeresztésnél pedig leszállítottak. Valaki viszont az tanácsolta, ha elindul a vonat, dobjam fel gyorsan a bőröndömet, ugorjak fel, s akkor már nem szállítanak le... így is történt. A határ túloldalán nagyobb kérdéssel kellett szembenéznem: hogyan tovább? Elindultam a *Nagyvárad* felé menő országyúton és egyszerűen megállt mellettem egy teherautó. Magyarul kérdezték, hogy merrefelé tartok. Mint utólag kiderült *Auschwitz*ből menekült zsidók voltak, akik azt mondták: „Velünk annyi jót tettek a papok, hogy örülünk, ha visszaadhatunk valamit...” Hát így jutottam el *Nagyváradra*, ebbe a nagyon szép városba, amelyet kettészeli a *Sebes-Körös* és a városrészeket sok híd köti össze. Végeztem a szolgálatomat, az óvárosban hittant tanítottam. Éppen az óvárosba indultam, a szakács testvér már kikészítette a reggelimet, amikor azzal szaladtak hozzám, hogy menjek gyorsan, mert a román politikai rendőrség komisszára lent vár rám... Megrettenem; ugyan hol szólhattam el magam? Pedig erre mindig nagyon vigyáztam... Egy nagy darab barna bőrű ember nézett le rám policia-uniformisban, és bemutatkozott magyarul: „Johann Sipos vagyok. Nem hivatalos ügyben keresem!”... Nagy kő esett le a szívemről, s rögtön hellyel kínáltam. Kiderült, hogy ez a román ember görög-katolikus volt, s azért jött, hogy édesanyjáért és tüdőbajban meghalt testvéreért mondjak egy-egy misét. Adott 500 lejt, ami akkoriban komoly pénznek számított. Elmondta még azt is, hogy a felesége nálam szokott gyönni. Később még házszentelésen is voltam náluk. Nos ő volt az én őrzőangyalom *Nagyváradon*. Kétszer is segített – mint mondta: „Mindig engem keressen és ne szőljon senkinek semmit!” Egyszer egy jó lelkű, rendes magyar tanítónőt akart kitenni a lakásából egy román háztulajdonos, s ő megakadályozta. A másik nagy tette volt, hogy a bukaresti köz-

pontból parancsot kapott, hogy minket távolítson el szolgálati helyünkről két héten belül, s ő öt(!) hetet adott nekünk, megszervezte a csomagjaink elszállítását is. „Sajnálom – mondta – de itt már nem tudok többet segíteni. Így kellett 1948-ban otthagynom *Nagyváradot* és az attól nem messze fekvő *Váradszöllőst* is, ahová korábban a helynök helyezett ki. Szép közösségi élet volt ott, még egy 40 tagú énekkart is szerveztünk. 1948. április 1-ét írtak, amikor leszálltunk a Nyugati pályaudvaron.

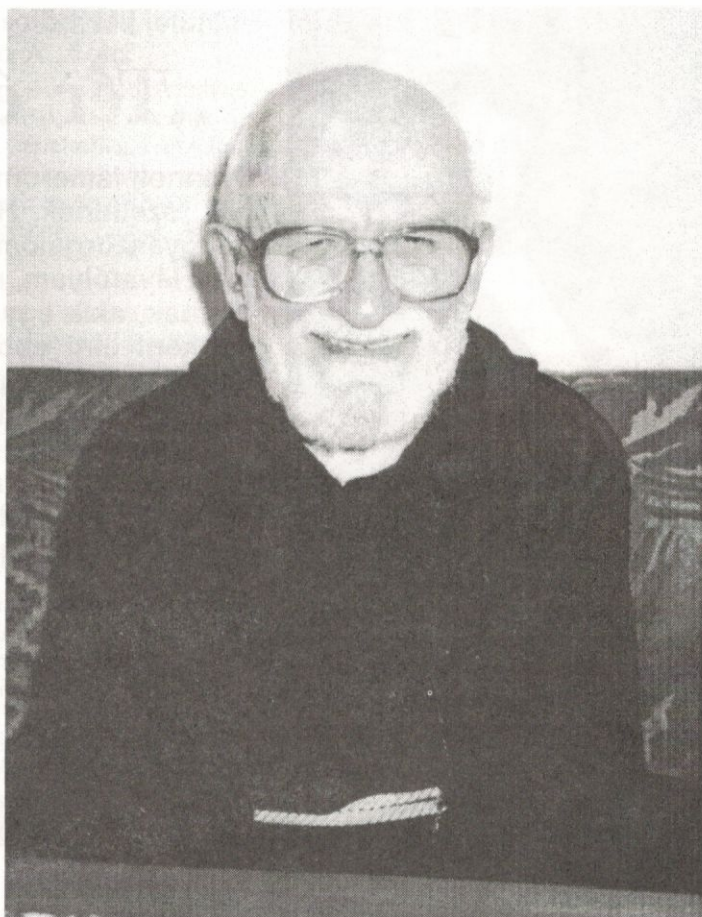
Újból *Móra* kerültem. Sok ministránsom volt ott. Egyszer kirándultam velük, s egy „jóakaróm” feljelentett az oktatási osztályon. 1950. esztendő következett, *Máriabesnyő*, a szerzetesrendeket szétverték. Le kellett tennem a rendi ruhát és le kellett borotválnom a szakállamat is. „Világi papi” állást „kínáltak” fel *Pusztageresen*, egy kicsiny 1000 lelkes faluban, ahol még templom sem volt... 38 évig voltam ott, 1951-1989-ig. Egyik ministránsom lett a tanácselnök, aki aláíratta a templom építési engedélyét, s így építhettük csodák-csodájára a hetvenes évek elején-közepén egy templomot. A püspököm is csak ámult, mi pedig nagyon örültünk.

1989-ben *Pestre* hívtak, majd három év után újra ide kerültem *Tatára*. 1991. október 11-e óta szolgálok itt. Itt ért 1993-ban az aranyismerem (50 év). Hát ennyit röviden az életemből...

Hogyan látja Otmár atya a jövőt?

Bizakodva, reménységgel. Bízom benne, hogy az Úr ad erőt és egészséget. Egykori évfolyamtársaim közül már csak én élek. Néhány idősebb rendtársam él még. Sajnos nagyon sokat közülük megtört a háború vagy azután az üldöztetés, némelyeket kínoztak is. Az Úristen ettől engem megóvott. Tudta, hogy egész életemben gyenge fizikumú voltam, s talán nem bírtam volna ki a megpróbáltatásokat... Mindezért nagyon hálás vagyok az Úrnak...

Nemrég volt itt az olaszországi generálisunk. Finoman „ránk paran-

csolt”, hogy az mégse járja, hogy a rend Olaszországban a legerősebb, s mi meg alig tudunk itt olaszul. Így most én zsolozsmázás közben néhány nagyon szép olasz imát is elmondok...

És itt maradjon három pont, ugyanis a beszélgetésnek még nem lett még vége. Csatlakozott hozzánk *János atya* is, és még sok napi aktuális és egyházat érintő távlatos problémáról beszélgettünk.

Két nagy tudású és tapasztalt kapucinus testvér osztotta meg őszintén örömeit, gondjait egy evangélikus lelkésszel – éltek a hétköznapi öku-menét. *János atyát* már várták a hittanosok, *Otmár atyát* pedig más feladatok. Még néhány fényképet készítettem és kifelé haladva azon gondolkodtam, hogyan is tudom majd egy cikkbe belesűríteni mindazt a hiteles tanúbizonyosságot ember- és istenszeretetről, amelyet közel két órában *Otmár atya* felvillantott előttem.

Rájöttem, lehetetlenre vállalkoztam... De talán egy-egy szó és *Otmár atya* derűs mosolya segíti az Olvasót a megértésben... Számomra ajándék volt ez a csütörtök délután. Köszönet ezért *Otmár atyának* és hála legyen az Úristennek, akinek szeretete alakította a beszélgetést. Ő segítse és áldja meg gazdagon továbbra is a kapucinusok rendjének tatai testvéreit!

Franko Mátyás

Zsolozsma közben.

Ha jól számolom, több mint egy évtizede vagytok első szolgálati helyefeken, amely többszólamú feladatot ró rátok. Melyek ezek?

Három anyagyülekezet tartozik hozzánk: *Kemenesmagasi*, *Kemenesmihályfa* és *Vönöck* – 1500 lélekkel. Ez azt is jelenti, hogy minden program 3 helyen tartandó, amit a szűkös időben nem túl könnyű megoldani. Feleségem heti 8, magam heti 28 órában tartok iskolai hitoktatást, közel 200 gyermeknek. Márta 1988-ban az USA-ban volt ösztöndíjas, itt alakult ki egy testvérgyülekezeti kapcsolatunk *Minneapolis*sal (ez volt az első amerikai-magyar testvérkapcsolat). Az erdélyi Barcaság (a Brassói havasok vidéke) *Hosszúfalu-Alszeg* gyülekezetével (evangélikus csángók – ami önmagában érdekesség) ismétlődően látogatjuk egymást 1989 óta. Büszkéek is, és szomorúak is vagyunk amiatt, hogy tudomásunk szerint ez maradt az egyetlen élő, valóban rendszeres egyházi kapcsolat Erdély és Pannónia között.

Mit jelent számodra, hogy evangélikus lelkész vagy?

Ifjúkoromban nyugtalan lélek voltam. Sokfelé próbáltam megtalálni azt a területet, amit a magaménak érzek. Jártam néhány egyetemre és megpróbáltam magam a kemény fizikai munka világában is, és itt sok értékes tapasztalatot gyűjthettem. Viszonylag későn, 29 éves fejjel mentem a Teológiára. Lelkészként találtam meg a helyemet. Tehát nem a kényelmet és nem a jólétet (a Teológia előtt sikeres vállalkozó is voltam: a többszörösét kerestem akkor a mostani fizetésemnek), hanem azt a helyet, ami az enyém. A lélek szolgálatát szép, izgalmas és nehéz küldetésnek érzem. Szép, mert, ha a lélek Krisztust befogadja, olyan ott-hont talál, amit semmi és senki nem vehet el tőle. Izgalmas, mert ez a nem várt új világ újabb és újabb kihívásokat jelent, amelyeknek meg kellene felelni. Nehéz,

„Tér és idő keresztjén”

Ilyennek ismeröm őt, mint ezen a képen is: egyenestekintetűnek, szelídek. Ha megszólal, mindig bölcséket mond. Nem hangyaszorgalommal gyűjtötte be ezeket – kapta. Adományok mint lávafolyam, méltóságteljesen bugyog fel emberségéből. Vannak, akik egy életen keresztül tanulják hogyan kellene jó papként élni ebben a világban, s vannak olyanok, akik az emberszeretet egyszerűségének koordinátarendszerében látnak Egyházat, Embert és Krisztust. Kovács Imre ez utóbbiak közé tartozik...

Gyülekezetük kirándulása adta a lehetőséget, hogy néhány kérdést tegyek fel egykori évfolyamtársamnak. Készséggel válaszolt ezekre; úgy, ahogyan vártam – kovácsimisen.

mert soha nem érezhetem azt, hogy befejeztem a munkát (sokkal egyszerűbb volt az életem, amikor megmondták, mit kell tenni 8 vagy 12 órában, és utána törődhettem a dolgaimmal). Egy osztrák püspök mondta: „Az el nem végzett munka sokkal jobban fáraszt, mint az, amit elvégeztünk.” És ez így igaz. A lelkeszi szolgálat sokrétű, és ha egyik területen dolgozom, a másikon biztos, hogy lemaradok: a hitoktatás miatt tartozom a látogatásokkal, a szellemi munka (előadások, tanulmányok, hittanos segédanyagok készítése, stb.) miatt elmaradok a ház körüli munkával, a hivatali teendőikkel – és sorolhatnám... És a családról még nem is szóltam.

Restanciámat én is sorolhatnám... de szólj arról, ami mind-

nyiuink számára nagyon fontos. Hogyan látod egyházunkat a 20. század végén?

Tétovának, hangját keresőnek – ami nem csoda. A viharos átalakulások korát éljük a gyorsulónak érzett időben – minden kialakulatlan. Nincs a helyén a parasztember, kiszolgáltatott a munkás, tapasztalatlan a politikus, és sokszor még a tudós is csak úgy tesz, mintha tudná. S hogy el ne felejtsem: végképp nincs a helyén az egykori kollaboráns pártfunkcionáriusból nagy hirtelen tőkésé átvedlett elvtárs sem.

Az egyház az elnyomás éveiben tudhatta, hol a helye – most keresheti. A bajt inkább abban látom, ha nem keresi: ha bizonytalanságában görcsösen kapaszkodik a megszokotthoz, ami ma már nem

működik. Egy példát csak, hogy világosabb legyen: tapasztalom, hogy a Teológiáról kikerült fiatal generáció jól kiismeri magát a bibliamagyarázat rejtejeiben: precízen elemzik a görög szöveget, idézik a német kommentárokat. De teljesen tanácstalanná válnak akkor, amikor a vasárnapi igét át kell hozni a mába. Képtelenek vagyunk áttörni a saját világunkba, hogy ott megszólíthassuk a ma emberét. Sokszor csak vagdalozunk: korszellemet, elvilágiasodást bírálva, de ezzel nem érünk el semmit. A világ ilyen, és akármilyen is: nekünk ez adatott. Ezért aztán az az Ige, amelyről úgy tudjuk, hogy „élő és ható”, halott és hatástalan lesz a szószékeken.

Elsősorban a lelkészképzésnek kellene megújulnia, mégpedig úgy, hogy az ember megismerése és megszerettetése legalább olyan hangsúlyos legyen, mint Krisztus ismerete. Mert Krisztus hirdetése egy olyan Krisztus hirdetését jelenti, aki az ember – a konkrét ember – szolgálatára született, halt meg és támadt fel.

Protestáns lelkész számára nagy segítség és egyben nagy

feladat is a család. Mit jelentenek számodra A „fied”?

Gyönyörűséget és gondot. A feleségem igazi társ – mindenféle értelemben: testileg és lelkileg, értelmileg és érzelmi- leg, munkában és ünnepnapon – s tegyük hozzá: hála Istennek egyre jobb partner a vitáinkban is. Merthogy vannak, hiszen egymással élünk és nem egymás mellett. A gyermekekről meg csak annyit: talán nincs is szebb náluk a teremtett világon. Minden kereszteléskor el szoktam mondani Dosztojevszkij egy mondatát: „A gyermekeket pedig nagyon szeressétek, mert ők is ártatlanok, akár az angyalok, s útmutatóul adta őket Isten, hogy általuk megtisztuljon a szívünk.” Még a „rosszságuk” is ártatlan. Mit mondjak? Szépek, okosak, elevenek – gyerekek. Három van belőlük: Máté (9), Márta(7), Magdaléna(4). A gondot pedig az jelenti, hogy a lelkési munka már említett állandó befejezetlensége miatt nagyon nehéz eltalálni az egyensúlyt család és hivatás között. Úgy szoktam fogalmazni: Nem akarok pap lenni a családom rovására, sem családapá lenni a gyülekezetem ro-

vására. De a gyakorlatban soha nincs meg az egyensúly: hol erre, hol arra bil- lenek. „Tér és idő keresztjére vagyunk szögezve, mi emberek” – így egy francia gondolkodó. De könnyebb, ha tudom, hogy ez a kereszt az enyém.

Ezzel a sokszor feszítő gonddal együtt úgy látom, hogy a papi szolgál- tunkban is pótolhatatlan érték a család. Nem kell azt éreznem a szószéken, hogy idegen vagyok az előttem ülők életében. Belülről ismerem, mert magam is meg- élem a család és hivatás széthúzó kettős- ségét, osztozom azokkal, akik szintén vergődnek „tér és idő keresztjén”.

S jól van ez így. Jól van lelkipásztori szempontból, és jól van Krisztus követé- se felől is: Ő mielőtt szólni kezdett, 30 évig csendben élte életünket. Számomra a kereszténység lényegéhez tartozik a ré- szesedés, a jelenlét. Krisztus részt vállal életünkben: jelen van – mielőtt szólna, tanulja az emberléletet – mielőtt tanítana. Ezért helyénvaló, ha a lelkész belülről ismeri a családos élet „leckéjét”.

Kovács Imre
lelkész

Minden évben szervezünk gyülekezeti kirándulást. Az idén Bakonybél és Zirc érintésével Tata volt az utunk célja. Tatára azért esett a választásunk, mert a legtöbben – családomat is beleértve – még nem jártunk erre. Emlékezetes élmény volt: például a Tatabánya nagysága mindenkit meglepett. Itt is szeretnénk megköszönni évfolyamtársamnak, Mátyásnak a lelkes és szakavatott kalauzálást. Kívánunk a tatabányai gyülekezet minden tagjának csendes böjtöt és lelket fényesítő húsvéti ünnepeket!

Kovács Imre lelkész

Mozgalmas nap vége felé jutottam el Vargáékhoz. Nem megbeszéltem időpontra mentem. Katától tanultam, nagyon fontos a spontaneitás az életünkben, így meglepetésszerűen tettem fel számára kérdéseimet. Örültem, mert a válaszok vallomások voltak... Már a küszöbön átlépve láttam: a könyv a lakás díszje. Kata mondja: „Olyan jó naponta többször ránézni!” Igen, neki sikerült túllépni a vágyon, s a belső hangra figyelve megírta mindazt, amit érzett, tapasztalt és tudott városunkról. Más szemmel, de nem a másságot, hanem az ellenkezőjét hangsúlyozva: egy vagyok a Tatát szeretők közül...

Ádventi könyvbemutató

Varga Istvánné Kata „Tata más szemmel” c. könyvének bemutatója a Kristály Szállodában

Mi indított a könyv megírására?

Sokoldalú volt a motíváció, csak néhányat hadd említsek. Egész életemben izgatott a múlt, az épületek, a tárgyak eredete vagy méginkább azok a gondolatok, melyek az alkotást magát serkentették. Amit megtanultam, mindig szívesen adtam tovább, talán ezért is választottam a tanári hivatást... Az országismeretet azóta szeretem különösképpen, amióta *Keszthelyen a Vendéglátóipari Szakközépiskolában* tanítottam. (Katának felsőfokú idegenforgalmi végzettsége is van. FM)

Köztudott, hogy az idegenforgalom kifejezetten profitorientált tevékenység, de az igazi vendéglátás a vendégszeretetet gyökeréből sarjad. Így keresve az alapokat jutottam el még annak idején az idegenforgalmi szakdolgozatom megírásakor Salomon király vendéglátásáig, amely sok tekintetben példaértékű. Sába királynője nemcsak Salomon bölcsességén, hanem vendéglátásán is ámulhatott... Ma talán csak annyit mondanánk erre: „humán tényező”, pedig több annál.

Motivált az is, hogy megpróbáljam magamat az írásban... Írni egészen más, hiszen a »sorok közé« kell beékelni azokat az érzéseket, amelyeket meta-kommunikációnkban az arcvonásaink rezdülésében, kezünk mozgásában nyilvánvalóvá teszünk a másik ember

számára. Gyakran feltettem magamnak a kérdést: Vajon sikerül-e szavakban visszaadnom azt, amit lényem mélyén megéreztem?

A legnagyobb motíváció a férjem, a családom, barátaim támogatása mellett mégis az volt, hogy szeretem Tatát, a tataiakat. Úgy éreztem kötelességem átadni mindazt, amit megtanulhattam, átélhettem.

Ki(k)nek szántad a könyvedet?

Elsősorban tanítványaimra, a fiatalokra gondoltam, s mindazokra akik itt

élnék Tatán, s talán nem tudatosult eddig bennünk, milyen gyöngyszeme Magyarországnak ez a város. De nem csak nekik szántam, hanem mindenkinek, hogy „haszonnal forgassák”.

A könyv címe „Más szemmel” tudatos képvisellete a keresztény értékeknek?

Igen, ezt vállalom, sőt célnak is tartottam. Amit a kereszténység hangsúlyozni kíván: felebarát szeretete, tisztességes, becsületes életvezetés, az értékek őrzése... úgy gondolom, ez mindannyiunk számára fontos és segítő

Baráth István a könyv tipográfiai szerkesztője bevezető gondolatait mondja el a mintegy másfélszáz megjelent érdeklődő vendég előtt • Foto: Takács István

Az ünneplő Varga család a könyv bemutatója után. • Foto: Takács István

tenünk kell egymást, hogy az érték érték maradjon... Ha ismerjük annak eredetét, ha életünk részévé válik egy-egy élményben, egy szép sétában, akkor talán többet jelent az alászálló nap fényében bearanyozódó Nepomuki Szent János szobor feletti csillagbetűs szó is: TACUI, azaz hallgattam...

A könyv megszületett. Miben lett más az életed azóta?

Nem változott semmi és mégis minden... Gyakran mondom: levegőt venni a legegyszerűbb dolog a világon, beszívjuk és kifújjuk, oda sem figyelünk sokszor... mégis vannak olyanok közöttünk, akik másképp veszik még a levegőt is... ők azok, akikkel jó együtt lenni, beszélgetni, megosztani a hétköznapi gondjait és örömeit... Eddig is az ilyen emberek társaságát kedveltem és kerestem. Úgy érzem, a könyvem gondolati kalandozásaival, vallo-

másaival egy kicsit sikerült közelebb vinni az embereket egymáshoz, hogy merjenek bátrabban vallani hovatartozásuk néha lelket-melengető érzéséről.

És mi lett más az életemben?... Van egy könyv, amit gyakran kezembe veszek, nézegetek, lapozgatok... Ez számomra több egy szép kiállítású városkálauznál, hiszen minden sornak, képnek külön története, emléke van, melyek még jobban összekötnek férjemmel, gyermekeimmel, tágabb családommal és barátainkkal.

Köszönöm a válaszokat és köszönjük a könyvet!

Köszönöm én is a sok segítséget, biztatást... szükségem is volt rá. Mégis hadd mondjam el újra és újra: Soli Deo Gloria!

fm

A megjelent vendégeket Varga István, a szerző férje köszönti. • Foto: Takács István

Benyomások

Recenzió helyett...

Aki kezébe veszi Varga Istvánné Kata könyvét, ígérhetem, különös élményben lesz része. Magam néhány napja jutottam el elolvasásához. Túl a bemutató utáni illendő „dícsérő” szavakon az alábbi impresszióimat szeretném megosztani a Lutherrózsa olvasóival.

Egy Tanító tanító könyvét tarthatjuk kezünkben, amelyből nemcsak más látást, etimológiát, keresztény ismereteket, de szakszerű városbemutatót és a lakóhely szeretetét is „eltanulhatjuk.” Jóllehet pontosan megszerkesztett lépésekben haladunk, „szállunk alá” a Kálváriadomról az egykori Szarka fogadóig, a mai Kristály Szálló-ig. A lebegést a precíz bemutatás ismeretgazdagsága között felfelbukkanó zérzői vallomások, belső gondolati képek váltakozása adja. Az ismeretek tények megannyi homokszeme által kirajzolt tengerparti főny-mozaikját a szerző lélekrezduléseinek hullámai rajzolják újra és újra, amely varázslat végigvonul az egész könyvön.

Mást is tanulhatunk a „Tata más szemmel” c. könyv szerzőjétől. Igazi integrálást, az egységben látni akarásra való törekvést, hiszen épületek, szobrok, használati eszközök mind-mind az ember viszonyát fejezik ki Teremtőjéhez, embertársaihoz... Nem tudom, minek örüljek jobban ... annak, hogy egy gyönyörű könyvet tarthatok a kezemben vagy inkább annak, hogy a Szent Márton kórus vezetője 1999. ádventjében egy rég elfelejtett citoyeni látásmódról tett tanúbizonyságot. Bátran vallja, hogy fejlett ítélőképességét főntről kapta, hogy szolgáljon vele. Ennek a szolgáltni akarnak a jelét látom abban is, hogy a város közéletében megtalálható lutheránus szín, ha az nem is meghatározó, de megtalálható a bemutató könyv színes palettáján.

Olvadás közben megállapíthatjuk, hogy nem „túristacsalogató” kiadvánnyal van dolgunk, hanem olyan tágölelésű munkával, amely az ismeret átadásán túl az összefogás, a szeretet, a kölcsönös megbecsülés és az értéktérítés maradandó alkotása.

Franko Mátyás

Egy őszi vasárnap „szószék-cserés” istentisztelete után fogant meg a gondolat bennem: a Lutherrózsa hasábjain feltétlenül be kell mutatnom az Oroszlányi Evangélikus Énekkart... Nem sokkal később *Milán Zoltánné* karvezető készségesen válaszolt kérdéseimre.

Mikor alakult az énekkar és mi az, amit tudni illik róla?

Az *Oroszlányi Evangélikus Énekkar* Isten megtartó kegyelméből már 36 éve szolgál és munkálkodik a gyülekezetben. Az istentiszteleti alkalmaknak szoros részévé váltunk, hiszen kórusdarabjaink kapcsolódnak az igehirdetési alapigékhez, így is erősítve annak üzenetét. A 149. zsoltár első versében olvashatjuk „Énekeljete az Úrral, dicséret a hívek gyülekezetében”. Az együtténeklés öröme kívül az énekkar tagjai komoly részt vállaltak az ifjúsági munkában, sokat imádkoztak az ébredésért. Ezt a munkás, pionír-időszakot édesapám, *Nagy Dániel* neve fémjelzi, aki töretlen hittel és odaadással 33 esztendőn át vezette a kórusvezetői munkáját.

Tudom, hogy igen nagy a kórus repertoárja, s azt is, hogy az oratórikus művektől sem rettent meg...

Ez így igaz, bár igen komoly erőpróbát jelentettek. A teljesség igénye nélkül hadd sorljak fel néhány ilyen művet: J.S. Bachtól a *János passió* és a *79. kantáta*. Händeltől a *Messziás*. Haydn: *A Megváltó hét szava a keresztfán* is előadásra került, de énekeljük Mozart *Requiem*jét is.

Ez már valóságos koncertprogram...

1985-ben kaptunk először meghívást Németországba, a *Plochingeni Evangéli-*

kus Gyülekezetétől. Ezt több koncertkörút követte, így jutottunk el *Aalenbe* is.

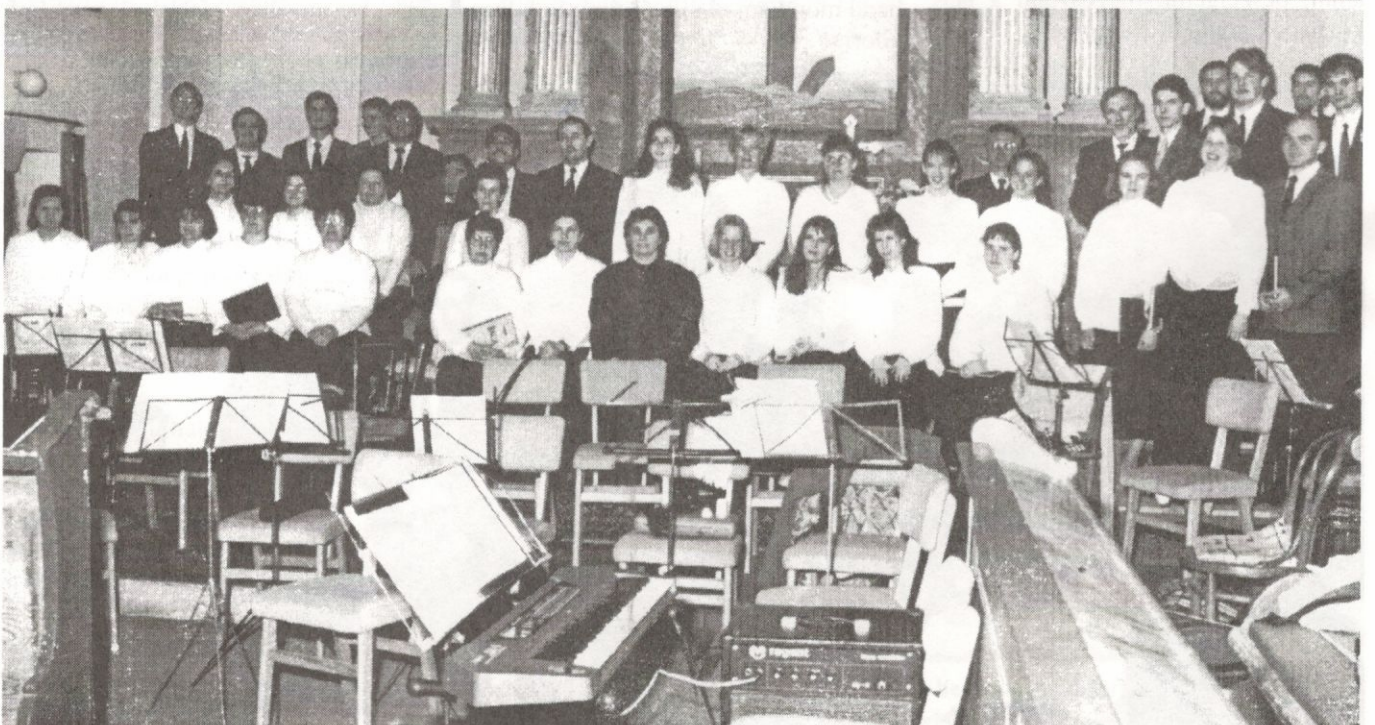
Tervek a jövőre nézve?

Édesapám betegsége óta az énekkar vezetését a vezetőség kérésére én végzem. Hiszem és tudom, hogy Isten azért ajándékozott meg a zene szeretetével és művelésével, hogy az emberek felé az ének hangján és segítségével eljuttassam az Ő üzenetét. Hála legyen Istennek, hogy énekkarunk létszáma gyarapszik, s hogy egyre több fiatal érzi, szolgálniuk kell közöttünk.

A sok zenei terv és kihívás mellett azonban nem akarunk megfélemedezni arról, hogy mindannyian Krisztus követői vagyunk és eszközök az Ő országának építésében, épülésében...

Köszönöm a rövid beszámolót! Kívánok sok erőt, kitartást és az Úristen áldást az énekkar szolgálatára!

Fotók: *Milán Zoltánné*

„Rászedtél, Uram...

...és én hagytam, hogy rászedj. Megragadtál, hatalmadba ejtettél!” (Jer 20,7)

Ha a komáromi Evangélikus Gyülekezet szóba kerül, arcok idéződnek fel bennem... Kétszer egy-egy évet helyettesíttem abban a gyülekezetben, amely nagyon sokban hasonlít a tatai gyülekezetemhez, de most csak kettőt említek: családias légkör és a hűségek összetartása. Ezek alapvetően meghatározzák a lelkész viszonyát gyülekezetéhez. Erről és a lelkési pálya gondjairól-örömeiről beszélgettem ifjú szolgatársammal *Ihász Beával*, aki 1994. óta szolgál a komáromi gyülekezetben.

Sokszor feltett kérdést ismétlek: Miért választottad a lelkési pályát?

Apai felmenőim között több evangélikus lelkész is szolgált. Győrben konfirmáltam és kezdtem el járni az ifjúsági órákra *Ittész Gábor* bácsihoz. Bár az egész beszélgetésből eleinte vajmi keveset értettem, megragadt a gitáros zene szépsége és valahol éreztem: itt az Igazság, melyet minden fiatal oly hön áhítva keres. Elkövetkezett az első csendesnap – ami egyáltalán nem volt csendes – és a nyári tábor időszak. A Mustármag (Győr-Sopron megyei evangélikus ifjúság) „hőskorában” *Bence Imsi, Magassy Sanyi* és *Tekusné Szabó Izu* meghatározó egyéniségek voltak. Szeretjük és lendületük magával ragadott. Elérkezett a pályaválasztás ideje. Tervemet említve szinte egybehangzó vélemény volt, hogy ha lelkész akarok lenni, meg kell változnom. Így jelentkezésemet két

helyre adtam be, a Teológiára és a Kertészetre. A felvételi napja azonban egybeesett és akkor döntenem kellett, végleg. Sokak óvása ellenére lettem hát lázadó teológus, aki harcolt naponta, de legfőbb problémáját saját ömberre legyőzése jelentette. Ötödévben búcsúáhitatra kaptam a már idézett sorokat és ez elindított és megerősített a – nem tökéletes lelkészek – hivatásában.

Mióta szolgál a komáromi gyülekezetben?

Első szolgálati helyem Komárom. 1994-ben kiküldött segédlelkészként kerültem ide. Augusztusban teljes megdöbbenésemre püspök úr „Komárom sokat szenvedett gyülekezetéről” kezdett beszélni és átadta megbízóleveletem.

Komárom, hol is... Pest és Győr között... az a piros vasútállomás, aha. Kik élhetnek itt, ha még 94-ben is piros az állomás? „Ne várj semmi jót ezektől az emberektől” – vigasztalt egyik jóakaróm.

De nemcsak *Komáromot* gondozom, hozzám tartoznak *Koppánymosnator, Ács, Szőny, Almásfüzitő, Nagy- és Kisigmánd, Bábolna szőrványok* is. Tavaly okt.15-étől püspöki felkérésre *Bőny-Bana* gyülekezetét is „megkaptam” és mint helyettes lelkész szolgálom ott.

Úgy tudom, van egy „külföldi” gyülekezeted is...

Igen a Duna túloldalán. Megvallom, Észak felé a hatá-

ron először félve gurultam át, de csábított az óvárosrészt sokat emlegetett szépsége, no meg az olcsóbb benzín is kellemes meglepetés volt számomra...

„Mi van a szlovákokkal?” – kérdezik tőlem sokan, de meglepő választ kapnak: Nem tudom! Észak-Komárom üzleteiben, utcáin és otthonaiban ugyanis magyarul beszélnek az emberek! Ott is itthon lehetek... fogalmazódott meg bennem már első alkalommal a szívet melengető érzés.

Sajnos a helyi evangélikus lelkész nem tud magyarul. A maroknyi magyarjú evangélikusság helyettesel, majd a református lelkész felkérésével oldotta meg az istentiszteleti alkalmakat. Kérésükkel megkerestek engem és a két püspök *D. Szabik Imre* és *Julius Filo* megegyezése és megbízása alapján 1995 Cantate vasárnapja óta rendszeresen járhatok istentiszteletet tartani 200 éves templomunkba.

A jó lelkésznek mindenhez érteni kell(ene). A lelkési szolgálat kihívásainak sokaságában mégis mit tartasz elsődlegesnek?

Az elmúlt évben a szőrványmunka került az első helyre, de a gyülekezeti munkaterv alapján természetesen minden évben más gyülekezetépítési pont kap több figyelmet.

Melyik az a (teológiai) terület, ami leginkább vonz vagy erőt ad számodra?

Jelen helyzetben még nem látok sok lehetőséget arra, hogy a teológia bármelyik szakterületében elmerüljek. Napjaim zömét osztályteremben töltöm hittanosokkal. Mindazt a tudást, amit a teológián megszerreztem, most próbálom azok számára kamatoztatni, akiket rám bíztak. Úgy gondolom, hართalan lehetőség a lelkész számára, ha jól használja fel a gyermekekkel töltött időt. Olykor-olykor nincs lelkiismeret-furdalásom, ha a lelkési naplóba a következő lecke anyaga helyett egyszerűen csak ennyi áll: beszélgetés...

És a jövő?

A jelenről könnyebben valánék, hiszen jómagam is – mint sok-sok lelkész-kollégám – gyakran lótok-futok, hogy ellássam a feladataimat és megféleljk a megnövekedett elvárásoknak.

A jövő talán nyugodtabb lesz... bízom benne, hogy a gyülekezetekben munkatársakra, hosszútávon segítő erőkre találók, hiszen a gyülekezetépítés – Isten kegyelméből – közös feladata lelkésznek, presbitereknek és gyülekezeti tagoknak egyaránt.

Ehhez sok erőt és Isten áldását kívánom! Köszönöm a beszélgetést!

fm

Miért esett a választásod éppen Tatára, amikor szupplikációra jelentkezél?

Az elmúlt nyáron egy hétvégén meglátogattam *Vancsai József* évfolyamtársamat. Egyik délután Tatán a vár alatt sétáltunk, amikor véletlenül találkoztunk a tatai gyülekezet lelkészével, *Franko Mátyással*. A találkozás véletlen volt, de nem hiábavaló. Hiszen miután bemutatkoztunk egymásnak, Mátyás mondta, hogy egyszer jöjjenek el a gyülekezetbe szupplikálni. A meghívást komolyan vettem és örömmel jöttem a tatai gyülekezetbe szolgálni.

Sokszor hallott kérdés ez a számodra, de fel kell tennem: Hogyan kerültél a teológiára?

Nem tartozom azok közé, akik születésüktől fogva templomba járó gyülekezeti tagok. Bár kisgyermekkoromban megkereszteltek, családom nem járt templomba. A rendszerváltozás után konfirmáltam *Sajógömörön*, szüleim szülőfalujában. Az ottani lelkész *Rusznák Dezső* szorgalmazta, hogy „zenei adottságom” miatt menjek el egy nyári kántorképző tanfolyamra *Fótra*. Fót igen sokat jelentett nekem, az egyházi szolgálatra való indulás gondolata itt vetődött fel bennem. Fót

Nagy Zoltán negyedéves teológus egy novemberi napsütéses vasárnap szupplikált, azaz „teológusvendégigehirdetett” gyülekezetünkben. Nyílt mosolya, őszinte szavai a szószéken – úgy gondolom a gyülekezet nevében is mondhatom – nyitott fülekre és szívekre talált. Istentisztelet után a „fehér asztalnál” eleven beszélgetés alakult ki közöttünk. Néhány kérdésemre floppyn küldte a választ, hogy a Lutherrózsa olvasói is megismerhessék rimaszombati ifjú testvérünket.

ton ugyanis olyan elhívást kaptam, ami meghatározóvá vált életemben. Fót után otthon, *Rimaszombatban* a gyülekezet aktív tagja lettem, majd hamarosan, kántorként szolgáltam. A magyar gyülekezetek helyzete vidékünkön elég nyomorúságos, mivel nincs elég magyarul tudó lelkész, aki ellátná a szolgálatokat. Azok a lelkészek pedig, akik vannak, két-három lelkész helyett is kell hogy dolgozzanak. A lelkészhiány megtapasztalása szintén szerepet kapott, abban, hogy érlelődött bennem a Teológiára jelentkezés gondolata. A gimnázium elvégzése után – 1994-ben – jelentkeztem Budapestre, az Evangélikus Teológiai Akadémiára, ahová felvételt nyertem és most negyedéves vagyok.

Tudom, hogy abban a kiváltságban volt részed, hogy már egyetemi éveid alatt ösztöndíjas lehettél... Mit jelentett a Chicago-i egy év?

Az elmúlt iskolaévet az USA-ban tölthettem. Egy magyar teológusoknak járó ösztöndíjat nyertem el. Ezt annak köszönhettem, hogy ezen az ösztöndíjon még nem volt *Felvidékről magyar teológus*. Chicagóban a Lutheran School of Theology at Chicago-n (LSTC) tanultam. Ez nagyon nagy élmény volt számomra. A teológiai

képzés mássága lehetőséget adott önálló gondolkodás fejlesztésére és véleményem melletti érvelésre.

Az egyetemen kívül sokat jelentett számomra a gyülekezeti szolgálat, melyet Amerikában is végezhettem. Fél évig szolgáltam kántorként a Chicago-i magyar református gyülekezetben. Ezenkívül többször jártam *Clevelandben*, ahol a

Cleveland-Nyugati magyar evangélikus gyülekezetben szolgáltam.

Mindezek az élmények nagyban hozzájárultak ahhoz, hogy amerikai éveimre úgy gondolhjak vissza, mint ahol sokat tanultam, szolgáltam és épülhettem lelkiemben és szellemiemben egyaránt.

Hogyan tovább?

Reménység szerint jövőre elvégzem a Teológiát! Már nagyon várom. Ezután szeretnék visszatérni Szlovákiába és ott végezni lelkési szolgálatot magyar ajkú, vagy kétnyelvű gyülekezetben!

Isten áldását kívánom életedre magam és a tatai gyülekezet nevében is! Sok erőt a szigorlatokhoz, és hűséget az eljövendő szolgálatban!

Tervünk alakulásáról

Amikor elhatározta gyülekezetünk presbitériuma, hogy bővíti imaházunkat, tudta, hogy igen komoly kihívást jelent számunkra. Egyházunk vezetőségétől biztatást kaptunk, amennyire lehetséges támogatják tervünk megvalósulását. Szolgálati úton elküldtük kérelmünket, s várjuk a visszajelzést. Ezzel egyidőben *Varga István* presbiter testvérünkkel levelet fogalmaztunk meg, melyet a környező gazdasági társaságoknak, cégeknek elküldtünk. Bízunk benne, hogy pozitív visszajelzést kapunk, s mihamarabb elkezdhetjük a munkálatokat.

Köszönjük mindazoknak, akik eddig is nagylekű adományaikkal támogatták e nemes célt. Isten áldja meg mindannyiunk fáradozását!

Franko Mátyás

Dr. Giczi Zsolt

Emlékezés Ordass Lajosra letartóztatásának és igazságtalan elítélésének 50. évfordulóján

Szeptember 5-én – néhány nappal Ordass Lajos püspök letartóztatásának 50. évfordulója előtt – Dr. Giczi Zsolt történész adjunktus, a Tatai Evangélikus Gyülekezet szeretetvendégségének meghívott előadója előadást tartott az egykori megtörhetetlen hitű mártír püspök emlékére. Az érdekes előadást élénk beszélgetés követte, melyben a történész alaposágával elmondva még sok-sok érdekes adalékot hallhattunk egyik legnagyobb 20. századi püspökünkről.

Kedves Testvéreim!

Emlékezni gyűltünk össze a mai délutánon. Emlékezni népiünk és evangélikus egyházunk XX. századi történetének egy vészterhes időszakára, s emlékezni ezen időszak hőssé magasztosult evangélikus egyházi személyiségére, Ordass Lajosra. Megemlékezésünk aktualitását az adja, hogy 1998. szeptember 8-án lesz 50 éve annak, hogy Ordass Lajost letartóztatták, majd koholt vádak alapján elítélték. Ennek a kerek évfordulónak kapcsán előadásomban röviden szeretném felidézni Ordass 1948-ig tartó pályafutását; majd felvázolni az Ordass-per társadalmi, politikai és egyházi hátterét; ezután megvizsgálni, hogy milyen folyamatok vezettek el a püspök egyházi hivatalából történt elmozdításához; végül – az idő korlátozottsága miatt – dióhéjban összefoglalni Ordass további sorsát.

Ordass, eredeti nevén Wolf Lajos Bácska déli részén, az Újvidéktől északra fekvő Torzsa községben született 1901. február 6-án. Édesapja, Wolf Arthur a helyi evangélikus egyházközség kántortanítója volt. Tőle és édesanyjától, Steinmetz Paulától kapta a gyermek a műveltség alapelveit mellett szilárd evangélikus identitástudatát. Torzsán megkezdett tanulmányait előbb az újverbázi községi gimnáziumban, majd a bonyhádi evangélikus gimnáziumban folytatta. Itt érettségizett, s ezt követően felvételt nyert az első világháború után néhány évig Budapesten működő Evangélikus Teológiai Akadémiára.

1924 októberében szentelte lelkésszé a budapesti Deák téri evangélikus templomban Raffay Sándor, a bányai evangélikus egyházkerület püspöke. Az ünnepélyes eseménnyel kapcsolatban Ordass egy érdekes epizódot írt le önéletrajzában: Luther-kabátja, amelyet vidéken készíttetett el, nem érkezett meg a szentelés napjára. Így a szertartáshoz hirtelenjében Raffay püspök adta kölcsön neki saját tartalék palástját a következő – kicsit tréfálkozó – szavak kíséretében: „Vedd föl ezt a kabátot, hátha püspök lesz belőled.” Raffay akaratlanul is jó prófétának bizonyult, hiszen 21 év múlva ugyanezen a helyen szintén ő vezette Ordass püspökké szentelését. Addig azonban még hosszú utat kellett megtennie a fiatal lelkésznek, aki felszentelése után három évig különféle gyülekezetekben teljesített segédlelkései szolgálatot. 1927 őszétől egy évet ösztöndíjasként a svédországi Lund és Uppsala egyetemének teológiai fakultásain töltött. Itt nem csak tudását gyarapította, de olyan ismeretségeket is kötött, amelyeket 1945 után – már püspökként – nagyon jól tudott kamatoztatni a magyar evangélikusság javára. A svédországi tanulmányutat másfél éves soltvadkerti segédlelkészség követte, majd főbói lelkész lett előbb Debrecenben, később Budapesten. Ezt követően egy évig a bányai egyházkerület missziói lelkésze volt, 1931-ben pedig a ceglédi evangélikus gyülekezet hívta meg lelkészének. Ordass Lajos tíz évet töltött el Cegléden, és életének ezt a szakaszát később lelkései szolgálata leggazdagabb évtizedeként emlegette. Fáradhatatlan munkálkodásának eredményeként a ceglédi evangélikusság hitélete felvirágozott, Ordass tekintélye és népszerűsége pedig növekedett. Munkája elismerését jelentette, hogy 1937-ben a Pest megyei Középső Evangélikus Egyházmegye esperesévé választotta. Az esperesi tisztséget 1941 nyaráig töltötte be Cegléden, ám ekkor elfogadta a budapest-kelen-

földi gyülekezet meghívását, s annak lelkésze lett. Ekkor azonban már folyt a második világháború, ami egyre jobban rányomta bélyegét az országra, az evangélikus egyház és a kelenföldi evangélikusok életére. Magyarországon egyre elviselhetetlenebb lett a náci Németország befolyása. Ordass elítélte a náci újpogány barbárságát és helytelenítette a hazai németység egyes tagjainak fasiszálódását. Ennek a véleményének kifejezésére az ország 1944-es német megszállása után Wolfról Ordassra magyarosította a nevet. A közvéleményt nyugtalanító és megosztó másik kérdéssel, a zsidóság jogainak korlátozásával, majd a deportálásokkal kapcsolatban Ordass egyértelműen az üldözöttek pártjára állt. A rendelkezésére álló lehetőségeket maximálisan kihasználva vett részt a zsidómentésben, és ezzel nagy kockázatot vállalt. Ezen a téren nagyon jól tudta hasznosítani svéd kapcsolatait, ugyanis a budapesti svéd követségen keresztül a hozzá forduló zsidók számára 1944-ben a Svéd Vöröskeresztől védleveleket szerzett, sokuk életét mentve ezzel meg.

Azután a második világháború pusztító iszonyata végigsöpört hazánkon. A front mögött romokban heverő ország és meggyötört, nélkülöző lakosság maradt hátra. A rettenetes pusztítást látva sokan úgy gondolták, hogy Magyarországon hosszú évekig nem lesz normális élet. Súlyosbította a helyzetet, hogy a német megszállást szovjet megszállás váltotta fel, ami a nyilasok fasiszta diktatúrája után egy kommunista diktatúra lehetőségének veszélyét idézte fel. Ugyanakkor 1945-ben olyan régóta szükséges demokratikus változások is történtek az országban, amelyek reménykedésre ösztönöztek azokat, akik egy szabad és demokratikus politikai berendezkedésű Magyarországot szerettek volna megeremteni. Ilyen ellentmondásos körülmények közepette Ordass nagy elismerést és még nagyobb felelősséget jelentő megítélésért érte: a bányai egyházkerület a betegsége miatt nyugalmába vonuló Raffay Sándor utódjaként püspökévé választotta. Az evangélikus egyház akkori – anyagi gondokkal teli – helyzetét jól szemlélteti, hogy amikor Ordass 1945. szeptember 27-én Budapesten a Deák téren beiktatták tisztségébe, a templomi szertartást és az ünnepi közgyűlést követő ebédet bablevest szolgálták fel, mert mást nem tudtak előteremteni.

Ordass a töle megszokott agilitással látott hozzá püspöki teendőinek ellátásához. Ezek a püspöki teendők akkor egyet jelentettek az egyházi élet újraindításával és a romok eltakarításával. Valóságos és képletes romokat kellett eltakarítani. Lebombázott, szétlőtt templomok és egyházi intézmények valóságos romjait, és ezeknél még inkább fájó képletes lelki romokat. 1945 és 1947 között az evangélikus egyház anyagi és lelki újjáépítésének folyamata – bár olykor zökkenőkkel – de alapjában véve eredményesen zajlott. Ezekben az években még működhetek az egyházi iskolák és szeretetintézmények, végezhetette munkáját a legtöbb evangélikus vallásos szervezet. Újra megjelentek az evangélikus sajtótermékek, a hívők körében mélyült a vallásosság, a hitébresztő evangelizáció fénykorát élte. Ez volt a lelki ébredés nagyszerű időszaka.

Mindebben az újjáéledésben nagy szerepet játszott Ordass püspök is! Segélyeket szerzett a külföldi evangélikus egyházi szervezetektől, fáradhatatlanul járta egyházkerületének gyülekezeteit, igehirdetéseivel és előadásával útmutatást adott a bizonytalankodóknak. 1947-ben öthónapos külföldi körutat tett, melynek során a skandináv államok, Svájc és az Amerikai Egyesült Államok testvéregyházait látogatta meg. Eközben 1947 nyarán részt vett a svédországi Lundban a Lutheránus Világszövetség alakuló ülésén. Itt megválasztották a szervezet egyik alelnökévé. Ha ehhez hozzávesszük még azt az igen jelentős összegű segélyt, amit a Magyarországi Evangélikus Egyház számára megszerzett, akkor láthatjuk, hogy útját teljes siker koronázta.

Itthon azonban egyre elkeserítőbb helyzet várta. Hiszen a kommunistaik mind erőszakosabban és mind arcátlanabb módon törtek a hatalomra, rohamléptekkel rombolva szét az épphogy megszületett magyar polgári demokráciát. Az 1947. augusztusi országgyűlési választásokon a Magyar Kommunista Párt csalással megszerezte az első helyet és azonnal hozzálátott a többpártrendszer felszámolásához. Fenyegetésekkel, zsarolással, rendőri erőszakkal a kommunis-

ták elérték, hogy egy-két év alatt lehetetlenné vált a demokratikus pártok működése. Ebben a folyamatban óriási előrelépést jelentett, hogy 1948 nyarán a kommunista pártba beolvastották a tehetetlen bábba tett szociáldemokrata pártot. Így alakult meg a Magyar Dolgozók Pártja, melynek élén főtitkárként *Rákosi Máttyás* állt. Magyarországon hamarosan teljessé vált a sztálinista diktatúra, amelyben Rákosinak „Sztálin legjobb magyar tanítványának” irányításával százezreket üldöztek és nyomorítottak meg.

Az 1948-as esztendő különösen vészjóslóan kezdődött a magyarországi egyházak számára. Ugyanis *Rákosi Máttyás* a kommunista párt funkcionáriusainak januárban tartott értekezletén kijelentette, hogy a „klerikális reakcióval” az év végéig végezni kell. A „klerikális reakció” kifejezés aztán az 1950-es évek egyik szünetlenül hangoztatott megbélyegző címkéje lett, amit a hivatalos szervek minden egyházi személyre vagy egyszerű hívőre ráragasztottak, aki akár csak a legcsekélyebb mértékben próbált valamit tenni a vallásszabadság és az egyházak jogainak védelmében. Az előbb idézett kijelentéssel *Rákosi* egyértelműen tudtára adta az egyházi vezetőknek, hogy a kiépülő totális diktatúra nem tűri el hazánkban a független vallási közösségek létét.

Az evangélikus egyház vezetői az egyre szélsőségesebben balra tolódó államhatalom iránt tanúsított egyházi magatartás tekintetében nem tudtak egységes álláspontot kialakítani. Ez a fontos kérdés megosztotta az evangélikus egyházi személyeket és 1948-ra három csoport kialakulását eredményezte körükben. Egyik csoportba az evangélikusság jogait hajlíthatatlan következetességgel, akár az ateista államhatalommal történő nyílt szembefordulás árán is védelmezni kívánók tartoztak. Ennek az irányzatnak lett vezéralakja Ordass püspök, akinek harcostársai közül meg kell említeni *Keken András* és *Kendeh György* nevét. A második csoportot azok az egyháziak alkották, akik Ordasséhoz hasonlóan ugyancsak őszintén féltették az evangélikusságot, ám annak jövőjét inkább az állami szervekkel kötött tisztességes megegyezés révén próbálták biztosítani. E csoport meghatározó személyiségeinek – *Túróczy Zoltán* és *Szabó József* püspököknek – jóakarathoz és becsületességéhez ugyanúgy nem férhet kétség, mint Ordasséhoz, csak ők óvatossában akartak eljárni az államhatalom irányában. Nem emlegethetjük viszont a jóakaratot és a becsületességet azokkal kapcsolatban, akik az evangélikus egyházon belül a kommunista párt akaratának végrehajtói lettek. Közülük *Dezséry László* és *Vető Lajos* (későbbi püspökök), valamint *Mihályfi Ernő* és *Reök Iván* (későbbi egyházkerületi ill. egyetemes felügyelők) nevét szükséges kiemelni. Ők voltak a baloldali egyházi irányzat hangadói, csoportjuk az evangélikus egyházon belüli harmadik csoport.

A bármiféle megalkuvást elutasító csoport élén álló Ordass püspök megbélyegzett minden olyan állami kísérletet, amely révén az államhatalom az evangélikus egyház működési szabadságát igyekezett korlátozni. 1948-ban az egyik legjelentősebb ilyen lépés az egyházi iskolák államosításának erőltetése volt. Ordass a leghatározottabban szállt síkra az evangélikus iskolák védelmében és az egyre feszültebbé váló helyzetben nem sok értelmét látta azoknak a tárgyalásoknak, amelyek 1948 áprilisának elején az evangélikus egyház vezetése az államhatalom képviselőivel kezdett. A több hónapos elhúzódó egyeztetés légkörét alapvetően meghatározta, hogy az országgyűlés 1948. június 16-án megszavazta a nem állami iskoláknak az állam általi átvételéről szóló törvényt. Az egyházi iskolák államosításával az evangélikus gyülekezetek a templomaikkal egyenlő fontosságú intézményeiket veszítették el, ám az evangélikusság vezetőinek kényszerűen tudomásul kellett venniük az egyházat ért újabb igazságtalanságot. Így tett Ordass is, de ez nem jelentette azt, hogy újra és újra nem emelte fel szavát a társadalom és az evangélikus felekezeti sújtó törvényszerűségeket ellen.

Érthető, hogy a bányai egyházkerület püspöke bátor és következetes megnyilatkozásai miatt ugyanolyan szálka lett a kommunisták szemében, mint a katolikus egyházban hozzá hasonló magatartást tanúsító Mindszenty József. Megszületett tehát a terv: a kiépülő pártállam számára kényelmetlen főpapoktól meg kell szabadulni. Ordass már 1948 tavaszán értesült arról Tessenyi János metodista szuperintendenstől, hogy a mindenható politikai rendőrség, az ÁVO figyelgeti. Hamarosan durva sajtóhadjárat indult ellene, s az Egyházak Világtanácsa 1948. augusztusi alakuló gyűlésére sem engedték ki Amszterdamba, nem kapott útlevelet. Mindebből Ordass világosan látta, hogy állami részről végérvényesen elhatárolták a kellemtelenkedő püspök elnémitását. 1948. augusztus 25-én hajnalban

házkutatást tartottak a lakásán, majd bekísérték a gazdasági rendőrségre, ahol az evangélikus egyház számára külföldről érkezett segélyekről faggatták. A kihallgatás után hazaengedték, de két napig háziőrizetben tartották. Augusztus 28-án közölték vele, hogy a magyar kormány a lemondását követeli. E lépés megtételére szeptember 8-áig adtak neki haladékot. Megfenyegették, hogy ha nem mond le, akkor börtönbe kerül. Ordass nem futamodott meg, a hatóságok pedig valóra váltották fenyegetésüket és szeptember 8-án letartoztatták. Vele együtt vették őrizetbe *Radvánszky Albertet*, az evangélikus egyház egyetemes felügyelőjét és *Vargha Sándort*, az egyház egyetemes főtitkárát. Mindhármukat valutabűncselekményekkel vádolták, azon az alapon, hogy állítólag az egyház számára érkezett külföldi valutasegélyeket szándékosan elmulasztották bejelenteni a Magyar Nemzeti Banknál. Ordass ellen ezen kívül felhozták, hogy nem engedélyezett valutakölcsönt vett fel Svédországban, 1947-es külföldi körutazásának finanszírozására. Tudjuk, hogy a vádpontok hamisak voltak. Annyira, hogy a svédországi kölcsönre vonatkozó vádat az ügyészség végül visszavonta. Ami a külföldi segélyeket illeti, azok hivatalos bejelentéséért nem is Ordass volt a felelős, hanem az egyház más tisztségviselői, de ők mindig pontosan eleget tettek ennek a kötelezettségüknek. A tények ellenére 1948. október 1-jén a budapesti uzsorabíróság Ordassot kétévi fegyházbüntetésre, ötévi hivatalvesztésre és politikai jogfosztásra, valamint háromezer forint pénzbüntetésre ítélte. Vargha háromévi fegyházat kapott, Radvánszky ügyét viszont betegsége miatt elkülönítették.

Az Ordass-per minden kétséget kizáróan koncepciók pernek minősül, amelynek célja a kommunisták által uralt államhatalom túlkapasáival szembeni evangélikus ellenállás vezéralakjának elhallgattatása és az evangélikus egyház megfélemlítése volt. Ugyanakkor Ordass pere mintául szolgált az alig fél évvel később megrendezett Mindszenty-per felépítéséhez. Tulajdonképpen ez az eljárás volt az esztergomi érsek elleni kirakatper főpróbája.

Ordass tudta, hogy bár ártatlan, mindenképpen elítélik. Lelki békéjét azonban nem veszítette el. Ezt bizonyítja a bíróság előtt az utolsó szó jogán elmondott beszéde, amelyben többek között a következőket mondta: „Az alatt az öt hét alatt, amióta ez az eljárás folyik, bőségesen volt időm magamba nézni, és fölvetni magamban azt a kérdést: hol, miképpen vékeztem, kell-e éreznem valami mulasztást vagy bűn feletti lelkiismeret-furdalást? Sokszor kérdeztem ezt meg imádságban Istentől is. A választ egész világosan megkaptam, abban a mérhetetlen lelki békeességben, amellyel Isten az utolsó öt hét alatt szüntelenül eltöltött.”

A fegyházbüntetés letöltését Ordass a budapesti gyűjtőfogházban kezdte meg, innen azonban hamarosan átszállították *Szegedre*, a *Csillagbörtönbe*. Majd 1950 márciusában átkerült a váci fegyházba és szabadságvesztésének utolsó időszakát itt töltötte. Eközben a börtönfalakon kívül felgyorsultak az események. Az állami nyomás hatására 1948 decemberében az evangélikus egyház vezetése aláírta az egyház és a Magyar Köztársaság kormánya közötti egyezményt. Ebben evangélikus részről elismerték az új típusú állami berendezkedést, s az egyház hallgatólagosan kénytelen volt jóváhagyni az 1945 óta ellene elkövetett törvényszerűségeket. Cserébe az állami vezetés ígéretet tett arra, hogy biztosítja a magyar evangélikusság számára a vallás szabad gyakorlatát. Azonban a pártállam képviselői egy pillanatig sem gondolták komolyan ennek az ígéretüknek a betartását. Sőt, a hatóságoknak negyven éven át ez a dokumentum volt az egyik fő hivatkozási alapja, amikor az evangélikusságot sújtó intézkedéseiket végrehajtották. A megegyezés kierőszoalásával az állam az evangélikus egyházat olyan helyzetbe kényszerítette, amelyben az megőrizte ugyan függetlenségének látszatát, a valóságban azonban az állami akaratnak volt kiszolgáltatva.

Az egyre elviselhetetlenebbül erőszközök állami fellépés hatására 1948-ban nyugatomba vonult *Kapi Béla* dunántúli evangélikus püspök, lemondott tisztségéről *Radvánszky Albert* egyetemes egyházi felügyelő és sok más vezető evangélikus egyházi személyiség. Az állami hatóságoknak sikerült elérniük, hogy a megüresedett egyházi pozíciókba az ő jelöltjeik kerüljenek, akik később gondoskodtak az állami és pártzervek utasításainak maradéktalan végrehajtásáról az evangélikus egyházban. Így lett a tiszai egyházkerület püspöke *Vető Lajos*, a bányai egyházkerület *Dezséry László*, egyetemes egyházi felügyelő *Reök Iván*, a bányai egyházkerület felügyelője pedig *Darvas József*. 1950 elejére alig akadt jelentős tisztség az evangélikus egyházban, amit nem a sztálinista pártállam számára elfogadható személy töltött be. Ezek közé tartozott viszont a bányakerületi püspök-

ség. Ugyanis hiába ült Ordass börtönben és hiába mondta ki a rá igazságtalanul kiszabott állami ítélet az ötévi hivatalvesztését, ez az egyházi törvények szempontjából nem volt érvényes az evangélikus egyházban. Egyházi személyi tiszttségéből történő elmozdításához egyházi szerv döntésére volt szükség. Ilyen döntés pedig Ordasssal kapcsolatban másfél évig nem született, hiszen minden becsületes evangélikus tudta, hogy a püspök ártatlanul szenved feyházban és visszavárták őt egyházkerülete élére.

Ennek a helyzetnek kívánt végetvetni a diktatórikus állambatalom, amikor 1950. január elején *Ortutay Gyula* kultuszminiszter levélben szólította fel *Reök Iván* egyetemes felügyelőt, hogy az egyházi hatóságok indítsanak fegyelmi eljárást Ordass ellen. A pártállamnak *Dezséry László* személyében ekkor már megvolt a saját jelöltje a püspöki tisztiségre. *Reök* – mint az állami akarat hűséges kiszolgálója – az egyházban tapasztalható felháborodás és elégedetlenség ellenére keresztül is vitte Ordass hivatalától való megfosztását. Az eljárás Ordassra nézve hátrányos eredményének még teljesebb biztosítására az Államvédelmi Hatóság 1950 márciusának végén letartóztatta, majd Kistarcsára internálta *Keken András* budapest-deák téri és *Kendeh György* budapest-kelenföldi evangélikus lelkészeket. Figyelmeztetésként pedig közölték az evangélikus egyház vezetőivel, hogy amennyiben az egyházi bíróság nem marasztalja el a bányai egyházkerület püspökét, akkor őt és a letartóztatott két lelkészt hazaárulás vádjával kivégzik.

Ilyen előkészítés után a Magyarországi Evangélikus Egyházegyetem Külön Fegyelmi Bírósága 1950. április 1-jén Ordass Lajost püspöki hivatalából való elmozdításra ítélte. A bíróság ítélete indoklásaként azt hozta fel, hogy Ordass börtönbüntetése következtében nem tudja teljesíteni a püspökök számára előírt kötelezettségeket és az egyházi érdekeket sért. Megállapítható azonban, hogy a különbíróság által elkövetett jogszabálysértések miatt az ítélet formailag, egyházi jogi szempontból törvénysértő volt. Ráadásul a bírakra nehezedő óriási nyomás ellenére a bíróság tizenkét tagja közül nyolc üres cédulát adott be a titkos szavazáskor, és csak négyen szavaztak igennel. Az Ordass sújtó döntést mégis kihirdették.

Reök Iván az igazságtalan ítélet elleni egyházi felzúdulást azzal igyekezett csökkenteni, hogy kegyelmi kérvényt nyújtott be a magyar kormányhoz Ordass érdekében, aki büntetése hátralevő részének elengedése után 1950 májusának végén szabadult a váci feyházból. Ekkor már nagyrészt lezajlottak a bányai egyházkerület gyülekezeteiben az új püspök megválasztásával kapcsolatos közgyűlések, melyek után kiderült, hogy a gyülekezetek többségét sikerült rákényszeríteni a pártállam jelöltjének, *Dezséry László* óbudai lelkésznek támogatására.

1950-ben, *Ordass* püspöki tisztétől való törvénytelen megfosztásával és *Dezséry* élrejutásával sikerült a pártállamnak végleg megtörnie az evangélikus egyház ellenállását. Az ezután következő ötvenes évek sötét időszakában teljes erővel folyt az evangélikus egyházi élet elsorvasztása. A feyházból szabaduló *Ordass*tsz szígeztelték. Lelkészi szolgálatot nem vállalhatott, s mindazokat megfnyegették, akik kapcsolatot tartottak vele. Ezért egyre kevesebben voltak, akik át merték hágni a baloldali egyházvezetés *Ordass*ra vonatkozó látogatási tilalmát. A félreállított püspök nehéz anyagi körülmények között élt családjával együtt. Feleségével kötőgépen harisnyát, kesztyűt, szettet kötöttek, művirágot festettek – minden tisztességes munkát elvállaltak, ami egy kis pénzt hozott a konyhára. Erre az időszakra visszaemlékezve kicsit kesernyően jegyezte meg, hogy: „Egy időben divat volt olyan sálat viselni, amit *Ordass* püspök kötött. De mint a legtöbb divat, ez is hamar elmúlt.” A sok megpróbáltatás között sem tört meg azonban hite és nem engedett szellemi igényességéből. Ezekben az években számos vallásos költeményt fordított le magyarra a skandináv nyelvekből. Ekkor írta „A keresztfa tövében” című elmélkedéssorozatát is.

Így érkezett el az 1956-os esztendő, amely során az országban egyre jobban növekvő társadalmi feszültség hatása alól természetesen az evangélikus egyház sem vonhatta ki magát. Sőt, büszkeséggel mondhatjuk el, hogy egyházunkban már a forradalom kirobbanása előtt több héttel megindult a demokratizálódási és tisztulási folyamat! A lelkészek és a hívők egyre határozottabban követelték az elmúlt években az egyházon belül történt törvénytelenlések jóvátételét, közülük elsőként *Ordass* püspök rehabilitálását. Ehhez járult a nyugati evangélikus egyházak és a nemzetközi vallási szervezetek vezetőinek *Ordass* melletti határozott kiállása. Mindezek hatására 1956. október elején a Magyar Népköztársaság

Legfelsőbb Bírósága érvénytelenítette az *Ordass* Lajosra vonatkozó 1948-as ítéletet, felmentve őt a vád alól. Néhány nap múlva pedig az egyházi törvényszék semmisítette meg a rá vonatkozó 1950-es döntést.

A forradalom kitörésének napján maga az Állami Egyházügyi Hivatal megszeppent elnöke kérte *Ordass*tsz, hogy vegye át a Déli Evangélikus Egyházkerület vezetését. (1952-ben ugyanis új területi beosztást léptettek életbe az evangélikus egyházban, melynek következtében az addigi négy egyházkerületet kettő – az északi és a déli – váltotta fel. Ebben a beosztásban a déli minősült a bányai egyházkerület utódjának.) A püspök tiszttség átvételére akkor kerülhetett sor, amikor 1956. október 30-án *Dezséry László*, a déli egyházkerület kompromittálódott püspöke *Ordass* javára lemondott hivataláról. A püspöki funkciót november 1-jén átvéve *Ordass* igen higgadtan és felelősségteljesen viselkedett a forradalmi napokban. Nagy örömmel üdvözölte az országban bekövetkezett változásokat, ugyanakkor megbékélésre és a munka felvételére szólította fel az evangélikus hívőket. Ám az áhított társadalmi és közéleti megújulást az országot előző szovjet tankok lánctalpai taposták sárba.

A forradalom leverése utáni hónapokban a *Kádár János* által vezetett kormány még nem érezte elég szilárdnak a helyzetét ahhoz, hogy ismét nyíltan beavatkozzon az evangélikus egyház belügyeibe. Ennek köszönhetően *Ordass* Lajos 1958 nyaráig elláthatta püspöki teendőit. Ebben az időszakban *Ordass* és szintén rehabilitált munkatársai teljes erővel azon fáradoztak, hogy helyrehozzák mindazt a rombolást, amit az evangélikus egyháznak az 1950-es évek első felében el kellett szenvednie. 1957 nyarán *Ordass* még a Lutheránus Világszövetség minneapolis-i gyűlésére is elutazhatott, ahol az a megtiszteltetés érte, hogy a rendezvény nyitó istentiszteletén ő véggezhet az igehirdetés szolgálatát, s ismét megválasztották a világszövetség alelnökévé. 1958-ban azonban a pártállami vezetés már újra olyan erősnek érezte magát, hogy minden fenntartás nélkül beleszólhasson az evangélikus egyház életébe. 1958 júniusában az Állami Egyházügyi Hivatal értesítette az evangélikus egyház vezetését, hogy *Dezséry* püspök 1956. októberi lemondásához nem járul hozzá. Ezzel a lépéssel sikerült másodszor is eltávolítani *Ordass*tsz a pozíciójából – ezúttal látványos per nélkül. Az egyházi közéletbe visszatért az 1956 előtt levitézlett vezetők nagy része. A sértődött *Dezséry* helyét viszont *Káldy Zoltán* foglalta el a déli egyházkerület élén.

Ordass húsz évig élt még újból félreállítva. Anyagi helyzete valamivel jobb volt, mint az 1950-es évek elején, hiszen a külföldi egyházi vezetők határozott fellépésére most megkapta az őt jogosan megillető nyugdíjat. De a hallgatás csendje vette körül miközben nála kisebb formátumú és főleg erkölcsi tartás dolgában rosszul álló egyházi személyek fényes karriert futottak be azzal, hogy a szocializmus építésének fontosságáról és nagyszerűségéről áradoztak. Mégis – az elnémités és a mellőzés ellenére –, amikor *Ordass* 1978 augusztusában megtért Teremtőjéhez, egy pártatlanul gazdag és nagyszerű életpálya földi szakasza zárult le. A rendszerváltásnak kellett eljőnie ahhoz, hogy újra – reméljük immár véglegesen – rehabilitálják.

Ordass Lajos Isten ajándéka volt XX. századi magyar evangélikus egyházunkban. Olyan ember, olyan hívő és olyan evangélikus, aki minden körülmény között fenntartás nélkül tudott igent mondani a mennyei Atya hívó szavára. Törhetetlen hite, hűsége Krisztushoz, belső tartása és hitvalló élete példát ad korunk elbizonytalanodott, erkölcsi értékrendjében megzavarodott emberének. S példát ad nekünk, mai evangélikusoknak arra, hogyan szolgálhatjuk helyesen egyházunk és nemzetünk ügyét, és ezt a szolgálatot véggezve hogyan alapozhatjuk meg fennmaradásunkat a következő évezredben is.

Felhasznált irodalom

- 1) *Ordass Lajos*: Önéletrajzi írások Válogatta: Szépfalusi István EPMSZ, Bern, 1985.
- 2) *Ordass Lajos*: Önéletrajzi írások (folytatás) Válogatta: Szépfalusi István EPMSZ, Bern, 1987.
- 3) *Ordass Lajos*: Válogatott írások (folytatás) Válogatta: Szépfalusi István Antológia Kiadó és Nyomda Kft., Lakitelek, 1998.
- 4) *Terray László*: Nem tehetett mást Kner Nyomda, Budapest, 1990.
- 5) *Giczi Zsolt*: Rögös úton = Valóság, 1997/2. 70-82. p.
- 6) *Giczi Zsolt*: Az evangélikus egyház és az 1956-os forradalom = Protestáns Szemle, 1997/1. 49-65. p.

Halotti beszéd

Temetés: Kemenessömjén, Berzsényi-kripta, 1998. július 18-a
Szuha Balázsné Géczy Ágnes testvérünk koporsójánál

Életvázlat

1940. szeptember 16-án született, *Cellödömlökön*, ősi, evangélikus hagyományú családban. Édesapja *Géczy László*, édesanyja *Deschán Katalin*. Testvérei: *Judit* nővére (elhunyt: 1982), *Klára* (sz.: 1941), *Piroska* (sz.: 1946).

Nyolc éves koráig nagyanyja, *Berzsényi Katinka* kemenessömjéni kastélyában gyermekeskedett. Az egyik napról a másikra történt kitelepítésük után a sömjéni *Horváth-család* volt ember és bátor befogadni őket. Nyomorúságukon enyhítendő, *Ágnest* magához vette keresztanyja, *Géczy Julianna*. Így ő *Zuglóba* került, míg családja 1949-ben *Szócre*, ahol édesapja 50 évesen kezdett bauxitbányászként dolgozni, egészen 1962-ig. Kitelepítésük ekkor ért véget, *Mosonmagyaróvárra* költöztek, ahol az evangélikus egyház adott nekik menedéket.

Ágnes Budapesten járta iskoláit, azokat, melyeket osztályidegenként számára engedélyeztek. Szüleivel csak nagyünnepken és nyaranta találkozhatott. *Klára* húga 1956 után Nyugatra menekült, ma Németországban él.

1964. novemberében a jáki templomban keltek egybe *Szuha Balázs* színművésszel. Két leányuk született: *Klára* (1966) és *Barbara* (1971).

Az Országos Takarékpénztárban kapott munkát. Később, családjából hozott nyelvismeretét kamatoztatva az IBUSZ-nál helyezkedett el. Derűs, segítőkész személyisége az idegenforgalomban érvényesülhetett. „A mosolygós Ági” – így emlegették munkatársai.

Kemenesaljai kötődése erős volt, és éveinek múlásával egyre erősödött. Testvéreivel évente visszajártak *Kemenessömjénbe*, gondozták a családi sírhelyet.

1988. őszén vásárolta meg *Kemenesmihályfán* a falu legrégebbi épületét, a *Vidos-kúriát*. A romokból szívós, tíz éves erőfeszítéssel gyönyörű kastélyt teremtett.

Állandó lakhelyén, Budapesten a budavári evangélikus egyházat látogatta, mihályfai tartózkodásának ünnepnapjait itteni templomunkban szentelte meg.

1998. májusában észlelték daganatos betegségét. Rövid, nehéz tusa

után július 11-én, életének 58., házasságának 34. évében méltósággal szenvedés után megtért Teremtőjéhez.

Kívánságának megfelelően testét ősei hamvai mellé helyezték nyugalomra, az evangélikus egyház szertartása szerint a kemenessömjéni Berzsényi-kriptában, az ÚR 1998. esztendejében, július 18-án, szombaton, délután 3 órakor.

Temetési énekek: *Kezdőének:* „A nap lemegy, az éj beáll, álom jön szememre...” (ÉK 123) *Zsoltár 23:* „Az ÚR az én pásztorom...” (ÉK 30) *Vivőének:* „Ha Istenem velem van, ki lehet ellenem?...” (ÉK 325) – (testvére kérésére) *Főének:* „Ó, maradj velem, az est közelget...” (ÉK 121) *Záróének:* „Ó, adj nekünk Uram, örök nyugodalmat...” (ÉK 494, 4)

„Követni fogjuk őtet nemsokára;
De már követjük és útban vagyunk!
Nem veszjük azt el, újra megtaláljuk,
Csak egy kevésse ment előbbre tőlünk.”
(Berzsényi Dániel)

Temetési igé

Ézsaiás 41,13: „Én az ÚR, a te Istened, erősen fogom jobb kezedet, És azt mondom neked: – Ne félj, én megsegítelek.”

Olyannak tűnt nekem, mint szeretett napraforgói. Sudár volt, erősnek és derűsnek láttam, és sugárzóan szép volt 58 évesen is. Ezért is olyan nehéz elhinni, amit látok, amit látunk: a napraforgót ezen a koporsón; és amit már nem látunk: a napraforgót ebben a koporsóban. Akik mellette voltak egy hete, éjfél tájban, mondják: szép volt halálában is.

Nagyon küzdött azért, hogy maradhasson még. Tanulta a tartást, a harcot eleitől: a régi Géczyektől, Berzsényiektől, akik mellé immár ő is megtér. A méltósággal viselt hányattatás iskoláját már kisgyermekként ki kellett járnia – kéréstlenül is megtanult állva maradni.

Amíg tehetette, verekedett most is, a Sötét Bajnokkal is. Ahogyan tanulta: föl nem adva, egyenes derékkal, keményen. Hiszen csak 58 éves volt. Verekedett az övéiért, a napraforgóért, a kert fáéért – az élet ízéért, amely sokszor fanyar, és mégis megfejthetetlenül finom, marasztaló.

De egy hete kézenfogta őt a mindenség hallgatag Királya, mintha ezt mondaná neki:

– Gyere Ágnes! Elfáradtál. Hunyd be a szemed. Zárd be őket a szemhéjad mögé: Balázst, Klárát és Barbarát, Klárát és Piroskát, és a többieket... Zárd be szempillád alá a napraforgóidat, a kertet, a feliratot barna szobád ajtaja fölött: „ISTEN NEVÉBEN”.

Engedd el őket, és gyere. Gyere, és ne félj! Mert én, az ÚR, a te Istened, erősen fogom jobb kezedet, és azt mondom neked: – Ne félj, én megsegítelek. Engedd el a kezüket, és engedd, hogy én vezesselek. Azokhoz, akikkel már régen találkoztál. Oda, ahol még a napraforgóidnál is szebbet találhatsz.

„Mert amit szem nem látott, fül nem hallott, ember szíve meg nem sejtett, azt készítette az ÚR, az őt szeretőknek...”

És Ágnes elment. De övéi úgy érzik – mondják -, mintha valahogyan jtt volna velük, közöttük. S érzésük nem csapja be őket. Az Írás titokzatos derűt árasztó könyvéből, a Prédikátor könyvéből olvasom:

„...mert elmegy az ember örök otthonába,
és az utcán körös-körül siratók járnak.
Végül elszakad az ezüstkötél,
összetörik az aranypohár,
a korsó eltörik a forrásnál,
és a kerék belezuhan a kútba.
A por visszatér a földbe, olyan lesz, mint volt,
a lélek pedig visszatér Istenhez, aki adta.”

Az örök otthonába költöző lelke Istenhez tér meg. Ahhoz, „aki nincs távol egyikünkötől sem; mert őbenne élünk, mozgunk és vagyunk”. „Ezért, aki innen elköltözik, az nagyon messzire megy – és nem megy nagyon messzire. Elmondhatatlanul távol van – és kimondhatatlanul közel...”

Géczy Ágnes testvérünk is elment. Nagyon távolra ment. S a régi emberekkel: a Géczyekkel, a Berzsényiekkal és minden megholtakkal együtt része lett immár annak a láthatatlan erős valóságnak, amely nagyon közel van hozzánk: élteti,

Szentessy László grafikusművész

őrzi a láthatókat. Amely közelebb van hozzánk, mint magunk önmagunkhoz.

Akik szerettétek őt, ezért szólhattok hozzá. Beszélhettek vele, és ő válaszol nektek. Többé nem szavakkal szól, melyek félreérthetők. A társaságának csendjében megszülető különös békében szólít meg titeket - félreérthetetlenül. Valahogyan úgy, ahogyan az igaz imádságra érkezik a szótlan válasz, amitől igazabb lesz a lélek.

És Ágnes csendje tovább segíthet benneteket. Úgy segít, ahogyan élő nem tud. Csendje szól férjéhez, Balázshoz: „A kertre figyelj, ahol együtt üldögtünk, a fákra. Figyeld őket, hallgasd, ahogyan ott vannak némán ... Veled...”

És szól leányának, Klárának: „Tudom én is, hogy ügyetlenek vagyunk... Amikor a legszebben énekelünk, megbicsaklik a hangunk... Különösen a hatyúdalnál...”

És szól leányának, Barbarának: „Ne a szavakra figyelj, azok botlanak. Figyelj inkább a ráncokra..., lásd meg őket előbb a szemük sarkában...”

És szól testvéreinek, Klárának és Piroskának: „Nézzétek a napraforgóimat, és higgyétek el nekik... Apánkkal, anyánkkal, Judittal együtt mondom: merjetez hinni a szíveteknek...”

És szól a többiekhez, hozzánk: „Emlékezzetek az írásra az ajtó fölött: ISTEN NEVÉBEN. Így engedjétek el...”

Mert halottaink szólnak hozzánk, félreérthetetlenül. És egyre, és egyre, és már soha el nem fáradva mondják: „Térjetez vissza a szívetekbe! Térjetez vissza... Térjetez vissza...”

A család gyászjelentőjén egy régi pilóta szavait olvassuk: „Néztem a holdvilágban ezt a sápadt homlokot, ezt a csukott szempárt, ezeket a szélben meg-megrezdülő aranyfürtöket, és azt gondoltam: amit látok, az csak a kéreg. Ami a legfontosabb, az láthatatlan...”

Saint-Exupéry herceg nemcsak a gépével járt közel az éghez, ezért érte: ez a legfontosabb, ez a láthatatlan – ez a maradandó. Minden látszat ellenére az... Ahogyan egy másik francia vallotta: „Szeretlek – és ez azt jelenti, te nem hálsz meg...” Idelent én őrizlek. De ami fontosabb ennél: az Örök-kévaló őriz téged; miattad és miattam őriz. Ha csak bennem laknál, elmúlnál velem te is. De Benne megmaradsz.

Az Ő gondolatait ki nem kutathatjuk, a szívébe mégis bepilanthatunk. Ha csak egy útszéli keresztet látunk, akkor is látjuk áldozatát: az ég és a föld közé kifeszítve. Ez az érthetetlen, de úgy is mondhatom: riasztó, mert nem emberi szeretet a végső reményünk. Tetteit nem az értelmünkhez szabja, nem magyarázkozik – áldoz. Az Egyetlen adja értünk.

A régiek így köszöntötték a keresztet: „Ave crux, spes unica!” Üdvözlégy kereszt, egyetlen remény! Mikor így köszöntek, Isten szívé köszöntötték. Ebben a szívben bízva így búcsúznak Ágnes testvérünkötől is. Most, itt a kapunál, ahol nekünk vissza kell fordulnunk, elengedjük őt. Ahogyan egykor, szobájának felirata alól ő is indult: ISTEN NEVÉBEN! „Én, az ÚR, a te Istened, erősen fogom jobb kezedet, és azt mondom neked: – Ne félj, én megsegítelek.”

A csendbe térnek meg szavaink, mozdulataink, minden dolgaink. Kérjük Istent, hogy Ágnes testvérünk csendje a maradandót erősítse övéiben. Adja meg, hogy „ne a láthatókra nézzenek, hanem a láthatatlanokra, mert a láthatók ideigvalók, de a láthatatlanok örökkévalók”.

Búcsúzik férje, Szuhai Balázs; leányai: Klára és Barbara; testvérei: Klára és Piroska; unokahúgai: Ágnes és Vanessa; valamint unokatestvérei, nagynénjei és a kiterjedt rokonis és baráti kör.

Búcsúzik a két falu, Kemenessömjén és Kemenesmihályfa, ahonnan elindult, s ahová visszatért. És búcsúsom tőle Egyházunk nevében én is, aki alig foghatom fel, hogy többé már nem látom a templomunk padjában.

Búcsúznak, mert Szuhai Balázsné Géczy Ágnes testvérünk elköltözött ebből a világból. Útipoggyászul magával vitt Isten elé mindent, amit kapott, és amit adott életében.

Juhász Gyula: Béke

*És minden dolgok mélyén béke él,
És minden tájak éjén csend lakik,
S a végtelenség összhangot zenél,
S örök valók csupán mély álmaink.*

*És minden bánat lassan béke lesz,
És mindenik győtrődés győzelem,
S a kínok kínja, mely vérig sebez,
Segít túllátni a szűk életen.*

*Testvéreim: a boldogság örök,
S e tájon mind elmúló, ami jó,
S az élet, a szép, nagy processzió,*

*Mely indul örvény és sírok fölött,
Az égi táj felé tart csendesen,
S egy stációja van: a végtelen.*

Isten békessége, amely minden emberi értelmet meghalad, őrizze meg szívünket és gondolatainkat Jézus Krisztusban, a mi Urunkban - most és mindörökké.

Utolsó földi útjára bocsátom most Ágnes testvérünket, azzal, hogy „meg vagyok győződve arról, hogy sem halál, sem élet, sem angyalok, sem fejedelmek, sem jelenvalók, sem eljövendők, sem hatalmak, sem magasság, sem mélység, sem semmiféle más teremtmény nem választhat el minket Isten szeretetétől, amely megjelent Jézus Krisztusban, a mi Urunkban.” Ámen.

Imádkozzunk!

Jézus Krisztus! Életet adó, őriző, halált legyőző URunk!

Meghalt, aki velünk élt, s akik szerették, gyászolják őt. Te megérted őket, hiszen sirtál Te is barátod, Lázár sirjánál. Emberré lettél értünk, ismered könnyeinket, érzed fájdalmainkat.

Köszönjük mindazt, amit az elköltözöttben nekünk ajándékoztál. Köszönjük, hogy adtad őt, s hogy amíg vissza nem szólítottad, velünk lehetett.

Bocsásd meg vétkeiket, és bocsásd meg a mi vétkeinket, amelyekkel ellene és ellened vétettünk. Enyhítsd a gyászolók fájdalmát! Őrizd meg őket attól, hogy reménytelen szemmel nézzenek testvérünk után. Add meg nekik a szív bölcsességét, hogy a múlandók világában az egyetlen maradandót keressék.

Tedd igazzá az emlékeinket! Mert tudjuk, hogy bármilyen az életünk, az emlékünkhöz áldássá lehet utódainkon, ha igazul emlékeznek: ha a jót megköszönik és követik, a rosszat megbocsátják és kerülik. Add, hogy így emlékezzünk arra, aki most elment, s add, hogy ránk is így emlékezzenek majd azok, akik utánunk jönnek.

Amikor majd megérkezünk hozzád, töröld le a mi könnyeinket is, némítsd el panaszainkat! URunk, könyörülj rajtunk halandókon, és vigasztalj meg minket! AMÉN.

Kovács Imre
evangélikus lelkész

(Kemenesmihályfa – Kemenesmagasi)

Hans Küng
CREDO
HISZEK
Az Apostoli Hitvallás
magyarzata kortársaknak

MEGJELENT magyarul a neves
német katolikus teológus
HANS KÜNG
CREDO – HISZEK

Az Apostoli Hitvallás magyarzata
kortársaknak című könyve. A szerző

kritikai módszere segítségével elemzi és
mérlegre helyezi az ősi szöveget. A könyv 264 oldal,
karton kötés, ára: 700 Ft + postaköltség.
MEGRENDELHETŐ A FORDÍTÓNÁL:

TEKUS OTTÓ ny. evangélikus lelkész
9025 Győr, Petőfi tér 3.

A tatai Szent Kereszt
templom kriptájában

**URNAFÜLKÉK
ELŐRE
VÁLTHATÓK**

Az Országos Műemlékvédelmi Hivatal
örökös urnahelyek kialakítására adott lehetőséget a kriptában, ahol *Fellner Jakab*
és *gróf Eszterházy Ferenc* nyugszik. A megváltott fülkék magántulajdonba kerülnek és örökölhetők. A lehetőség 100 évre szól és meghosszabbítható.

FELVILÁGOSÍTÁS: Plébánia
Hivatal – Kótai László esperes
vagy LIBITINA KFT. TATA
Dobos János 34/487-847

**Vizes, salétromos
épületek felújítása**

TERRANOVA termékekkel
(Terrasan javító vakolat rendszer)
TEPLOMOK,
PARÓKIÁK,

CSALÁDI HÁZAK ... stb.

- a nedvességet nem zárja a falba, elpárologtatja • magas élettartamú, egészségre ártalmatlan, környezetbarát • egyszerű feldolgozhatóság, csak vizet kell hozzáadni; bármelyik jó kömüves szakember elvégezheti a felújítást • helyszíni vizsgálat, szakvélemény, javaslat. • SOK REFERENCIA: Pannonhalmi Apátság, Kecskeméti Színház, Gyömörei templom, Nyalkai templom, Sütői templom, Tatai Zeneiskola, Bábolnai ménésudvar... stb.

**100 éve EURÓPÁBAN
TERRANOVA
Ismert és elismert!**

TERRANOVA Márkakereskedés
Tata, Fazekas u. 64/a.
Tel./Fax: 34/380-732 mobil: 20/9268-130

Május 9-én (vasárnap)
17 órai kezdettel
KÖRUSTALÁLKOZÓ
A TATAI REFORMÁTUS
TEPLOMBAN
Műsoron:
J. S. Bach, J. Ch. Bach, Purcell,
Haydn művek.
Resztvevő kórusok:
Eszterházy Kórus • Egressy
Kamarakórus • Eszterházy
Enckegyűttes • Szent Márton
Kamarakórus • Főtvis József
Gimnázium kórusának tagjai

BeThesda Bt.

Dr. Nagy Erzsébet

belgyógyász szakorvos,
hagyományos kínai orvos
2890 Tata, Váralja u. 2.

Tel.: 34/487-834

Csak előzetes bejelentkezés alapján!

MEGJELENT!

TATA MÁS SZEMMEL

VARGA ISTVÁNNÉ

TATA MÁS SZEMMEL

c. könyv MEGVÁSÁROLHATÓ

Tatán

- az AGORA Könyvesboltban Május 1. u. 35. Tel.: 381-074
- a STELLA Könyvesboltban a Kapucinus templomnál
- Falukönyv-Cicero Kft. Könyvesboltjában Tata, Rákóczi u. 4. Tel.: 384-154
- TERRANOVA Márkakereskedés Fazekas u. 64/a. Tel.: 380-732 Tatabányán
- a SZEMETHY könyvesboltban, Fő tér 14/a. és a SZEMETHY Könyvkereskedés és Antikváriumban Dózsa György u. 53.
- a DIMENZIÓ 95 Könyvkereskedésben, Fő tér 38. (Közművelődés Háza)

Lutherrózsa®

Tatai Evangélikus Egyházközség
információs körlevele.

Alapítva: 1992. év Adventjében.

Kapják a Tatai Evangélikus

Gyülekezet tagjai, valamint Tata

vonzáskörzetének evangélikussága.

Szerkesztő-kiadó: **Franko Máttyás** tatai evangélikus lelkész. Nyomdai előkészítés: F.M. • A körlevélben megjelent fotókat készítette: F.M. • A közzétett cikkek szabadon átvethetők és másolhatók a szerző nevének feltüntetésével. • A kiadvány a Fejér-Komáromi Evangélikus Egyházmegyén belüli információáramlást és lelkiséget szolgálja. Szerkesztőség: Franko Máttyás: 34/487-834 – SOLLERS Nyomda, 1000 példány.

Cser Ákos

Jeremiás foglalkozása

Jeruzsálemben járva az Úr egyszer úgy találta, hogy az emberek igen mélyre süllyedtek; olyannyira, hogy már-már kezdett velük torkig lenni. Gondolta, lemegy vidékre is megnézni, mi a helyzet. Alighogy betette a lábát Anathotba, látta ám, hogy egy ember kegyetlenül veri makacsul álló szamarát és szidta Noét, mint a bokrot, amiért bevette Isten teremtményét a bérébe.

– Hát ezek se sokkal jobbak – mondta az Úr –, de ha már itt vagyok, legalább megkeresem Jeremiást, ő nem ilyen. S lőn.

– Jeremiás – így az Úr – akarsz-e nagy próféta lenni? Mert abból ítélve, amit a fejemben forgatok, pár év múlva nem lesz olyan nagy a népszerűség errefelé.

– Nagy próféta? Hát ki ne akarja! – élénkült fel Jeremiás.

– No, az jó, ha te is akarsz, mert az lesz.

Egy fél év múlva ismét betért hozzá az Úr.

– Mi újság Jeremiás? – kérde.

– Ezek naphosszat kártyáznak a kocsmában, vedelnek, mint a gödény és molesztálják a csaposleányt. Én meg mondom, hogy nem lesz ennek így jó vége, mőresre fog tanítani benneteket az Úr – húzta fel a vállát Jeremiás.

– És?

– Semmi. Kiröhögnek és bemozdják a terített betlét.

– Azt jól mondják – mondta elgondolkodva az Úr –, hanem te nem vagy valami jó próféta, úgy látom jó tenne neked egy kis üldöztetés.

– De Uram... – szólt volna még Jeremiás, de akkor az Úr már nem volt ott.

Múlt az idő s az ősz Jeruzsálemben érte Jeremiást, Jeremiás meg az Urat, aki az északi falat mustrálta éppen.

– Mit nézel a város falán Uram?

– Hát nem valami erős. Hanem te hogy kerülsz ide?

– Hát – vakarta meg fejét Jeremiás –, mikor a faluban megharapta egy a kutya a bírót, rossz szemmel kezdtek rám nézni a próféciák miatt. Mikor leégett a fűsör, kitalítottak a kocsmából, pedig én is a fűsörön laktam. Mikor egy viharban ledőlt a kocsmákéménye, vég-

leg kiutáltak a faluból.

– És hogy tetszik a főváros? – fordított a beszélgetésben az Úr.

– Tetszik. Főleg a piac. Gazdag a kínálat, alacsonyak az árak, nagy a forgalom. Azoknak pedig, akik „itt a piros, hol a piros”-t játszottak, megjósoltam, hogy az Úr hátraköti a sarkukat, ha abba nem hagyják. Egy már volt is, aki abbahagyta.

– Úgy... szóval egy... Úgy érzem ritka lesz az eső errefelé; lehet hogy jövőre nem fog tetszeni a piac?

Egy év múlva az Úr megint kíváncsi lett a városára, elment hát megkeresni az anathotbelit.

– Lefogytál tavaly óta Jeremiás.

– Ne is mondd, Uram. A búza olyan ritka volt az idén, mint prófétában a jökevény, a kukoricát elvitte az üszög, úgy élünk mi itt, hogy röhg rajtunk a templom egere. Mégsem tanult a nép, mondhatok én akármit; kuglizni járnak nem templomba. Csak most babra megy a játék.

– Csak hiszik – merengett el az Úr egy pillanatra –, ámde te úgy találok, még mindig nem vagy elég nagy próféta. Talán túl nagy itt a nyugalom. Mit szólnál egy kis háborúhoz, Jeremiás?

– Nem hiányzik, Uram.

– Jó akkor, menj, beszélj meg a népeddel! – szólott végül az Úr.

Telt-múlt az idő.

– Telik-múlik az idő, csak mi nem öregsünk, igaz Uram? – kérdezte Jeremiás, hogy újra találkoztak.

– Igaz, már ami engem illet, de a te szakállad a múltkor még nem volt ilyen fehér.

– Igen? Biztos a háború teszi – itt kissé elbizonytalanodott. Tudom, nem bírtam rávenni a népet, hogy elhagyja a rossz szokásait, pedig megmondtam Uram, amit megmondtál.

– És azt tudod-e ráncolta össze homlokát az Úr –, hogy most...

– Tudom Uram, tudom, azt is elmondtam már nekik százszor.

– Nocsak – csillant fel az Úr szemem –, hát nem megmondtam neked, hogy nagy próféta lesz belőled?!

– Debizony... – sóhajtott Jeremiás...

Gyermekek karácsonya 1998. december 24. – Panov Apó